

ครูที่สอนภาษาควรพยายามสร้างสถานการณ์ต่าง ๆ ที่เป็นสิ่งเร้าเพื่อจูงใจให้ผู้เรียนสนใจเรียน ตั้งใจฝึกฝนทักษะและมีทัศนคติที่ดีต่อภาษา

1.9 แรงจูงใจ (Motivation) การให้นักเรียนทำงานหรือทำแบบฝึกหัด นักเรียนต้องการความสำเร็จหรือทำได้ เมื่อทำได้ก็เกิดความสุขพอใจ และเกิดขวัญและกำลังใจดี เกิดแรงจูงใจอยากจะทำต่อไปอีก ดังนั้น หากนักเรียนทำไม่ได้ครูต้องหาบทเรียนที่ง่าย ๆ และทำซ้ำ ๆ จนนักเรียนเข้าใจเสียก่อน จึงจะสอนบทเรียนต่อไป

1.10 การเสริมกำลังใจ (Reinforcement) เป็นเรื่องสำคัญในการสอนเพราะคนเราเมื่อทราบว่า พฤติกรรมที่แสดงออกเป็นที่ยอมรับย่อมเกิดกำลังใจ การกล่าวชมนักเรียนในโอกาสที่เหมาะสม เช่น เก่ง ดี หรือ แสดงท่าทางว่า พอใจในการกระทำของเขา ย่อมเป็นกำลังใจต่อนักเรียนอย่างมาก (พิศรวัลย์ โกวิทวาทิ, 2537, หน้า 4 - 5)

2. จิตวิทยาพัฒนาการ คือ การศึกษาเกี่ยวกับความเจริญเติบโตทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา การเรียนการสอนจะได้ผลดี ครูจำเป็นต้องเรียนรู้และศึกษาพัฒนาการของเด็ก เพื่อนำมาใช้ในการปรับการเรียนการสอนให้ได้ผล

3. ทฤษฎีการเรียนรู้ภาษาแม่ นักภาษาศาสตร์เชิงสังคมวิทยาและจิตวิทยาได้พยายามศึกษาค้นคว้า เรื่องการเรียนรู้ภาษาแม่ของคนเรา ซึ่งมีหลายทฤษฎีด้วยกัน เช่น ทฤษฎีความพึงพอใจ (Autism Theory) ทฤษฎีการเลียนแบบ (Imitation Theory) ทฤษฎี R - S ทฤษฎีสภาวะติดตัวมาแต่กำเนิด (Inertness Hypothesis) ทฤษฎีความสัมพันธ์ต่อกัน (Interaction Theory)

นักเรียนจะเกิดการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพนั้น ครูจำเป็นต้องมีความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับพัฒนาการของเด็กในด้านต่าง ๆ โดยเฉพาะพัฒนาการทางด้านสติปัญญา เพื่อนำหลักจิตวิทยา มาเป็นแนวในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ซึ่งมีทฤษฎีสำคัญดังนี้ เช่น ทฤษฎีการเรียนรู้โดยการกระทำของ คิวอี้ ซึ่งคิวอี้ ได้เสนอแนวความคิดไว้ว่า การให้เด็กได้เรียนรู้จากการลงมือปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ จะทำให้เด็กเกิดประสบการณ์ตรง เด็กจะได้รับความรู้ที่คงทนมากกว่า การรับฟังคำสอนจากการบรรยายของครูเพียงอย่างเดียว นอกจากครูจะต้องทราบถึงทฤษฎีการเรียนรู้ต่าง ๆ แล้ว ควรให้การเสริมแรงที่ถูกต้องแก่เด็กด้วย

หลักการที่สำคัญอย่างหนึ่งในการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ คือ หลักการทางจิตวิทยาที่ครูควรนำมาใช้เพื่อให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีด้วยกันมากมายหลายวิธี ทฤษฎีที่สำคัญที่ควรนำมาเป็นหลักในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนมีดังนี้ (กรรณิการ์ พวงเกษม, 2535, หน้า 42 - 44)

1. การเรียนการสอนภาษา
2. เด็กมีสมรรถภาพในการเข้าใจความหมาย

3. เด็กเรียนการพูดภาษาจากข้อมูลทางภาษาที่จำกัด ในขั้นต้นในการเรียนภาษาแม่นั้น เด็ก ๆ พัฒนาจากระยะเวลาอันยาวนานจากครอบครัวตนเอง แต่งประโยคตามประสาเด็ก ๆ ดังนั้นในการเรียนภาษาที่สอง หรือภาษาต่างประเทศ ความเคยชินเหล่านี้ย่อมเกิดขึ้นเป็นธรรมชาติ คือ เด็กแต่งประโยคเอง แต่อย่างไรก็ตามเพื่อเป็นการให้โอกาสในการใช้ภาษา ครูจะต้องเข้าใจในปรากฏการณ์นี้ โดยไม่เคร่งครัดในการเสียเวลา ไปแก้ไขสิ่งเหล่านี้ เป็นเพราะเด็กยังมีประสบการณ์ในการใช้ภาษาที่จำกัดอยู่

4. เด็กมีความสามารถเรียนภาษาทางอ้อม แม้ว่าครูจะดูแลอย่างใกล้ชิดแล้วก็ตามธรรมชาติเด็ก ๆ จะจดจำได้ดีกว่าที่ครูสอนโดยตรง ถือว่าเป็นปรากฏการณ์ของการเรียนในห้องเรียน ควรปล่อยให้มีการเรียนรู้โดยทางอ้อม และต้องใช้เวลาในการสอนทางตรงด้วย

5. สัญชาตญาณของเด็กคือ การเล่นสนุก เด็ก ๆ มีความสามารถในการทำสิ่งที่สนุกสนาน ดังนั้น เกม กิจกรรม จึงสำคัญมาก เช่น กิจกรรมการเดา กิจกรรมเอาชนะกันแข่งขันกัน อย่างเอาจริง เอาจัง สิ่งเหล่านี้เป็นความพยายามที่เกิดขึ้นและเป็นประโยชน์ต่อการเรียนภาษาเป็นอย่างมาก โดยวิธีการเหล่านี้ นอกจากเด็ก ๆ จะได้สนุกสนาน ได้เล่นแล้ว ทำให้การเรียนภาษาจากสิ่งที่เกิดจากชีวิตจริงแล้ว ทำให้การเรียนในห้องเรียนเป็นการส่งเสริมจินตนาการทางความคิดอีกด้วย

6. เด็กมีจินตนาการ เด็ก ๆ มีความยินดีมากที่ได้จินตนาการในสิ่งที่หึงพอใจ และคลั่งไคล้ ประสบการณ์สอน ให้เด็กประหมัดทดสอบความจริงจากจินตนาการ และประสบการณ์ ซึ่งแตกต่างกัน ในการเรียนภาษาในห้องเรียน จินตนาการและความสามารถในการนำสิ่งที่สนใจ และคลั่งไคล้ หลงใหลมาเป็นส่วนหนึ่ง ในการประกอบการเรียนภาษา การเรียนภาษา ควรเกี่ยวข้องกับเรื่องจริง แต่การเรียนเรื่องจริงในห้องเรียน เป็นเรื่องที่น่าเบื่อหน่าย จึงต้องนำเอาเรื่องที่เกี่ยวข้องกับจินตนาการมาเพื่อให้เกิดความสนุกสนาน และเสริมจินตนาการ

7. สัญชาตญาณแห่งการสื่อสารและการพูด ธรรมชาติเด็กวัยนี้ ชอบพูด ชอบการคุย สื่อสารปฏิสัมพันธ์กับเพื่อน ๆ จึงน่าจะเป็นประโยชน์ในการจูงใจให้ใช้ภาษา ครูอาจห้ามเด็กพูด ในขณะที่ครูกำลังสอนกลุ่มอื่น แต่ครูต้องไม่ลืมว่า การเรียนภาษาเป็นการเรียนเพื่อใช้ภาษา ดังนั้น การพูดจึงไม่ได้เป็นอุปสรรคในการเรียนภาษา

8. ความสำคัญในการจัดกิจกรรมทางภาษา ครูควรนำเอาสิ่งที่เป็นสมรรถภาพ และสัญชาตญาณเข้ามาใช้ให้เป็นประโยชน์ในห้องเรียน พยายามให้บรรยากาศเป็นไปในทางบวก เพื่อจูงใจให้เกิดเจตคติไม้น้อยไปกว่าจุดหมายทางเนื้อหา ให้ครูมั่นใจว่า ครูได้พยายามใช้ภาษาจริง ๆ ที่ใช้กันเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้

ทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญาของ บรูเนอร์ (สุรางค์ โค้วตระกูล, 2545, หน้า 296 - 300) พัฒนาการทางสติปัญญาของคน แบ่งออกได้เป็น 3 ชั้น คือ

1. การเรียนรู้ด้วยการเล่นกับวัตถุโดยตรง การเรียนรู้ในระดับนี้ครูจะต้องจัดวัสดุอุปกรณ์ให้เด็กได้เล่น ได้มีประสบการณ์โดยตรง แล้วอาศัยการจัดกระทำต่าง ๆ กับวัตถุ นำไปสู่การเรียนรู้ ไปสู่การหาคำตอบของปัญหา เด็กจะแก้ปัญหาไม่ได้เพราะยังมองไม่เห็นมโนภาพของวัตถุ

2. การเรียนรู้ด้วยการเล่นกับมโนภาพของวัตถุ เด็กสามารถใช้จินตนาการสร้างภาพในใจ โดยไม่มีการกระทำ

3. การเรียนรู้ด้วยการเล่นกับสัญลักษณ์ เด็กสามารถถ่ายทอดประสบการณ์ หรือเหตุการณ์ต่าง ๆ โดยการใช้สัญลักษณ์ หรือภาษา สามารถแก้ปัญหาได้โดยไม่ต้องเห็นวัตถุ หรือไม่ต้องคิดถึงมโนภาพของวัตถุ

สำหรับขั้นการพัฒนาการทางปัญญาของบรูเนอร์ เหมาะสำหรับการนำไปใช้ในการเรียนการสอนได้ทุกระดับชั้น คือ การสอนจะเริ่มต้นให้เล่นกับวัตถุ สิ่งของเสียก่อน เมื่อเข้าใจแล้ว จึงเอาวัตถุสิ่งของออกไปให้เล่นกับมโนภาพของวัตถุสิ่งของ เมื่อทำขั้นนี้ได้แล้ว จึงจัดให้เล่นกับตัวอักษรหรือสัญลักษณ์ต่อไป ซึ่งถ้าทำได้ถึงขั้นที่ 2 นักเรียนจะต้องมีความรู้ความเข้าใจอย่างแท้จริง และมีพัฒนาความคิดสูงมาก

ทฤษฎีการเรียนรู้อย่างมีจุดมุ่งหมายของ กาเย่ ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนกาเย่ (Gagne, 1988 อ้างถึงใน ภพ เล่าห์ไพบุสย์, 2537, หน้า 82 - 83) ได้เน้นบทบาทครู เพื่อกระตุ้นให้นักเรียนทำกิจกรรมต่าง ๆ และได้เสนอแนวทางในการจัดลำดับขั้นการสอนไว้ 9 ขั้น ดังต่อไปนี้ คือ

1. การสร้างความสนใจ คือ การทำให้ผู้เรียนมีใจจดจ่อต่อบทเรียน โดยครูใช้วิธีการสนทนา ซักถาม หรือใช้วัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ

2. แจ้งจุดประสงค์ คือ การบอกให้นักเรียนทราบถึงจุดมุ่งหมายของบทเรียน เพื่อให้นักเรียนได้ทราบจุดมุ่งหมายปลายทางของการเรียนการสอน อาจบอกโดยตรงหรือการใช้คำถามก็ได้

3. ทบทวนความรู้เดิม เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ โดยทบทวนความรู้เก่าที่จะใช้ในบทเรียนใหม่ให้กับผู้เรียน และการกระตุ้นให้ผู้เรียนสามารถนำความรู้เดิม มาใช้ให้เป็นประโยชน์ต่อบทเรียน

4. ใช้สื่อกระตุ้นให้เกิดการเรียนรู้ โดยการเสนอสิ่งเร้าที่ใช้ประกอบการสอน ได้แก่ วัสดุอุปกรณ์และสื่อการสอนอื่น ๆ เป็นการเริ่มกิจกรรมใหม่ของบทเรียน

5. ให้แนวการเรียนรู้ โดยแนะแนวทางหรือนำทางให้นักเรียนสามารถทำกิจกรรมได้ด้วยตนเอง เช่น แนะนำแหล่งศึกษาค้นคว้า แนะนำวิธีทำกิจกรรม และใช้คำถามเป็นการนำทางให้ผู้เรียน

6. ให้ผู้เรียนลงมือปฏิบัติ ให้นักเรียนศึกษาบทเรียน และทำแบบฝึกหัดด้วยตนเอง

7. การแจ้งผลการปฏิบัติ คือ การให้ข้อมูลย้อนกลับแก่ผู้เรียน ด้วยการตรวจสอบแก้ไขสิ่งที่ผู้เรียนทำผิด ให้คำชมเชยและแสดงความยินดีในผลงานของผู้เรียน

8. การประเมินผลการปฏิบัติ เป็นการวัดและประเมินว่าผู้เรียนสามารถปฏิบัติตามจุดประสงค์ของบทเรียนนั้นได้ หรือไม่ เพียงใด โดยวัดและประเมินจากการทำแบบฝึกหัดแบบทดสอบและการแสดงออก เช่น การพูด การตอบคำถาม

9. ส่งเสริมความแม่นยำ และการถ่ายโอน โดยการสรุปย่อ ทบทวนบทเรียนที่ผ่านมา เพื่อให้ผู้เรียนมีพฤติกรรมการศึกษาที่คงทน โดยให้ทำแบบฝึกหัดเสริม หรือมอบหมายงานเพิ่มเติม เช่น การให้การบ้าน

ซึ่งสรุปได้ว่า กาย์ ได้เสนอทฤษฎีการเรียนรู้โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้ผู้เรียนทราบว่าตนจะเรียนเรื่องนั้นไปเพื่อประโยชน์อะไร นำเอาไปใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างไร ผู้เรียนก็จะสนใจเรียน ซึ่งทำให้เกิดการเรียนรู้ได้ง่ายและได้ผลดี

ทฤษฎีสัมพันธ์เชื่อมโยงของธอร์นไคด์ ซึ่งธอร์นไคด์ได้ให้หลักการเรียนรู้ไว้ดังนี้

1. ความพร้อม การเรียนรู้จะเกิดขึ้นได้ดีที่สุดก็ต่อเมื่อผู้เรียนมีความพร้อมทั้งทางร่างกาย จิตใจ ที่จะเรียนรู้จริง ๆ ผู้สอนควรจัดกิจกรรมการเรียนการสอน สื่อ อุปกรณ์ และบรรยากาศให้เหมาะสม หรือสอดคล้องกับการเรียนของเด็ก

2. การเรียนรู้ด้วยการฝึกฝน วิชาที่เป็นทักษะนั้นต้องอาศัยการฝึกฝนได้ลงมือปฏิบัติ ซ้ำแล้วซ้ำเล่าจนเกิดความชำนาญ สามารถใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารได้อย่างมีประสิทธิภาพ ยังได้รับการฝึกฝนที่ถูกวิธีมากเพียงไร ก็ยังมีทักษะภาษาดีขึ้นเพียงนั้น

3. กฎแห่งผล ไม่ว่าจะเป็นการฝึกทักษะด้านใด เมื่อนักเรียนได้ฝึกฝนไปแล้ว หากนักเรียนได้ทราบผลในทันทีว่าเป็นอย่างไร นักเรียนจะมีความพอใจ มีกำลังใจที่จะกระทำกิจกรรมต่อไป ดังนั้นครูจึงต้องตรวจสอบผลงาน และแจ้งให้เด็กทราบผลทันทีทุกครั้ง เมื่อเด็กได้ทราบพัฒนาการของตนเองก็จะพอใจ หากมีข้อบกพร่อง เด็กก็พร้อมที่จะแก้ไขปรับปรุง ให้เป็นที่น่าพอใจของคนต่อไป

4. กฎแห่งการใช้และไม่ใช้ ในการเลือกเนื้อหาที่จะนำมาสร้างชุดการสอนนั้น ครูต้องเลือกเนื้อหาที่นักเรียนพบในชีวิตประจำวัน จะได้ผลดีกว่าเนื้อหาที่นักเรียนมีโอกาสพบได้น้อย (วรณั โสมประยูร, 2539, หน้า 71 - 74)

ทฤษฎีการเรียนรู้โดยการกระทำของดิวอี้ ซึ่งดิวอี้ ได้เสนอแนวความคิดว่า การให้เด็กได้เรียนรู้จากการลงมือปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ จะทำให้เด็กเกิดประสบการณ์ตรง เด็กจะได้รับรู้ความรู้ที่คงทนมากกว่าการรับฟังคำสอนจากครูเพียงผู้เดียว นอกจากครูจะต้องทราบถึงทฤษฎีการเรียนรู้ต่าง ๆ แล้วครูควรให้การเสริมแรงที่ถูกต้องด้วย (กรรณิการ์ พวงเกษม, 2533, หน้า 18 - 19)

ทฤษฎีการเสริมแรงของสกินเนอร์ สกินเนอร์ผู้คิดค้นเกี่ยวกับทฤษฎีการเสริมแรงกล่าวว่า การเรียนรู้ภาษา เป็นรูปแบบหนึ่งของพฤติกรรมการเรียนรู้ ด้วยวิธีการวางเงื่อนไขแบบการกระทำ ที่เน้นถึงความสัมพันธ์ของการเสริมแรง เมื่อมีการเชื่อมโยงความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งเร้า การตอบสนอง และการเสริมแรง จะทำให้พฤติกรรมของเด็กมีแนวโน้มสูงขึ้น คือ หลังจากเด็กได้ตอบสนองต่อสิ่งเร้า และผลการกระทำได้รับการเสริมแรง เด็กจะกระทำพฤติกรรมนั้นซ้ำอีก แต่ถ้าพฤติกรรมที่ทำไปนั้น ไม่ได้รับการเสริมแรงหรือถูกลงโทษ เด็กจะแสดงพฤติกรรมนั้นน้อยลงหรือไม่แสดงออกอีกเลย นอกจากนี้ สกินเนอร์ ยังได้กล่าวอีกว่า สิ่งแวดล้อมมีบทบาทต่อการเรียนรู้ภาษาของเด็กมากกว่าความสามารถของเด็กเอง และถ้าเสริมแรงไม่เหมาะสมหรือน้อยเกินไปจะทำให้การเรียนรู้ภาษาของเด็กไม่ดีเท่าที่ควร (สุรางค์ โค้วตระกูล, 2545)

จากทฤษฎีและจิตวิทยาที่กล่าวมาแล้วนั้นสามารถสรุปได้ว่า

1. ผู้สอนจะต้องรู้จักพื้นความรู้ของผู้เรียน เพื่อจะได้เปรียบเทียบว่าพื้นความรู้ทางภาษาที่นักเรียนมีอยู่แต่เดิมนั้นเป็นเช่นไร จะต้องหาวิธีฝึกอย่างไร ผู้เรียนจึงจะเกิดความเคยชินกับลักษณะของภาษาอังกฤษ
2. ผู้เรียนแต่ละคนอาจมีความสามารถทางภาษาต่างกัน เช่น บางคนอาจจะจับได้เร็วแต่เข้าใจประโยคได้ช้า บางคนอาจจะอ่านได้เร็วแต่ต้องใช้เวลาในการที่จะฝึกใช้คำในประโยคเป็นต้น ครูจะต้องหาวิธีที่ช่วยให้ผู้เรียนแต่ละคนแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ เหล่านี้
3. จะต้องฝึกเนื้อหาทางภาษาซ้ำ เมื่อฝึกแล้วครั้งหนึ่งให้ทิ้งช่วงห่างไว้ระยะหนึ่งแล้วนำย้อนกลับมาฝึกซ้ำอีก เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความเคยชินในภาษาอังกฤษ
4. ครูพยายามหาสถานการณ์ต่าง ๆ มาให้ผู้เรียนได้ใช้ภาษาจริง
5. ครูจะต้องบอกให้นักเรียนรู้เมื่อทำแบบฝึกได้ถูกต้อง เช่น ให้คำชมเชย หรือให้เพื่อนพูดตาม เพื่อให้ผู้เรียนจะได้รับทราบว่าตนทำถูกต้อง
6. อย่าเพิ่งให้ผู้เรียนฝึกสิ่งที่ตนไม่เข้าใจความหมายที่ถูกต้อง
7. เมื่อครูให้ตัวอย่างประโยคใหม่หรือเนื้อหาใดใหม่ พยายามให้นักเรียนดูข้อสังเกตและกฎเกณฑ์อย่างง่าย ๆ เพื่อยึดถือเป็นหลักในการใช้ภาษาให้ถูกต้อง

8. ครูควรช่วยให้นักเรียนถ่ายโยงความรู้ความเข้าใจจากภาษาไทยไปหาภาษาอังกฤษ ดังนั้นในบางครั้งจึงใช้การอธิบายลักษณะที่เกิดขึ้นในภาษาไทย เพื่อเป็นสะพานไปหาภาษาอังกฤษ

9. การจัดบทเรียนจะต้องเริ่มจากง่ายไปหายาก เพื่อผู้เรียนจะได้ไม่เกิดการสับสน และบทเรียนจะต้องมีลักษณะต่อเนื่องกัน (กรรณิการ์ พวงเกษม, 2535, หน้า 43)

ดังนั้นในการเรียนการสอนภาษาอังกฤษครูควรนำหลักการทางจิตวิทยาไปประยุกต์ใช้ในการสอน เพื่อสนองความต้องการ ความสามารถ พัฒนาการและความสนใจของเด็ก เพื่อให้การเรียนการสอนนั้นเหมาะสมกับเด็ก อันจะเป็นผลให้การเรียนรู้ภาษาอังกฤษของเด็กดีขึ้น

แนวทางการจัดกิจกรรมทางการเรียนภาษา

การเรียนรู้ภาษาจะเป็นสิ่งที่น่าเบื่ออย่างยิ่ง ถ้าหากครูผู้สอนดำเนินการสอนไปตามทฤษฎีหรือขั้นตอนการสอนที่กำหนดไว้ โดยมิได้สอดแทรกกิจกรรมพิเศษอื่น ๆ เพื่อให้บทเรียนมีชีวิตชีวขึ้น ซึ่งโดยทั่ว ๆ ไปแล้วจะเห็นว่า ผู้เรียนจะมีความสนใจต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งเพียงชั่วระยะหนึ่ง แล้วผู้เรียนก็จะเปลี่ยนความสนใจไปสู่สิ่งอื่น ๆ เมื่อไม่มีสิ่งใหม่ ๆ มาทดแทน ทำให้ผู้เรียนเกิดความเบื่อหน่าย อันจะเป็นผลเสียต่อการเรียนรู้และเป็นการสร้างเจตคติที่ไม่ดีต่อการเรียนภาษา การฝึกทักษะต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นการฟัง พูด อ่าน เขียนก็ดี ล้วนแต่เป็นสิ่งที่มิประโยชน์ในการเรียนภาษา แม้ครูจะมีความรู้ดี มีประสบการณ์ และใช้อุปกรณ์เข้าช่วยในการสอนมากสักเพียงใดก็ตาม ถ้าหากผู้เรียนเกิดความเบื่อหน่ายเสียแล้ว การเรียนภาษาก็จะไม่บรรลุตามจุดมุ่งหมายที่วางไว้

การจัดกิจกรรมพิเศษทางการเรียนภาษา จะเป็นสิ่งที่ช่วยขจัดปัญหาความรู้สึกเบื่อหน่ายได้เป็นอย่างดี กิจกรรมพิเศษทางการเรียนภาษาอังกฤษนั้นอาจจะแบ่งได้เป็น 2 ประเภทใหญ่ ๆ คือ กิจกรรมที่จัดไว้ในชั่วโมงเรียน ที่ควบคู่ไปกับการเรียนในบทเรียน เช่น เพลง เกม เป็นต้น และกิจกรรมที่จัดนอกห้องเรียน เช่น ชุมนุมภาษาอังกฤษ เป็นต้น

ในการจัดกิจกรรมที่เหมาะสมกับบทเรียนแต่ละบท เพื่อช่วยให้บทเรียนมีความหมายมากยิ่งขึ้น ครูต้องคำนึงถึงหลักการใหญ่ ๆ 3 เรื่อง คือ

1. เลือกกิจกรรมที่เหมาะสมกับบทเรียนแต่ละบท เพื่อช่วยให้บทเรียนมีความหมายมากขึ้น ครูต้องระลึกเสมอว่า กิจกรรมที่แนะนำเข้ามานั้น นอกจากจะทำให้ผู้เรียนเกิดความสนุกสนานเพลิดเพลินแล้ว จะต้องเป็นสิ่งที่ช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจบทเรียนได้ดียิ่งขึ้นอีกด้วย
2. การแบ่งเวลาเพื่อกิจกรรมพิเศษนี้ จะต้องให้พอเหมาะสมพอดี กิจกรรมพิเศษที่จัดในชั่วโมงเรียนนั้น ไม่ควรใช้เวลานานเกินไปจนทำให้ไม่ได้เรียนบทเรียนทางภาษาเลย พึงระลึกเสมอว่า กิจกรรมเหล่านี้เป็นเพียงเครื่องช่วยส่งเสริมบทเรียนเท่านั้น
3. การจัดกิจกรรมในชั่วโมงเรียนนั้น ครูต้องคอยควบคุมในเรื่องระเบียบให้มาก ไม่ควรให้ส่งเสียงดังมากจนเกินไป จนเป็นที่รบกวนห้องข้างเคียง

กิจกรรมพิเศษทางการเรียนภาษาซึ่งครูอาจจะเลือกนำไปใช้ คือ

1. เพลง เป็นสิ่งที่มีประโยชน์สำหรับใช้ประกอบการสอนภาษาในทุกระดับได้เป็นอย่างดี เพราะผู้เรียนชอบร้องเพลงเป็นทุนเดิมอยู่แล้ว การร้องเพลงทำให้ผู้เรียนได้เปลี่ยนอิริยาบถ ทำให้บทเรียนมีชีวิตชีวามากขึ้น บทเพลงที่นำมาฝึคนั้นจะช่วยฝึกเกี่ยวกับการออกเสียงคำศัพท์ และไวยากรณ์ ให้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

2. เกม เป็นสิ่งที่มีคุณค่าในการสร้างความสนุกสนาน เพื่อผ่อนคลายอารมณ์ให้กับผู้เรียนได้เป็นอย่างดี เกมเป็นกิจกรรมพิเศษที่สำคัญ ซึ่งครูสอนภาษาจะนำเข้ามาสอนในชั่วโมงเรียน หรือนอกชั่วโมงก็ได้ดีเช่นเดียวกับเพลง ครูควรเลือกหรือดัดแปลงเกมให้เหมาะกับวัยและระดับชั้นของผู้เรียน โดยคำนึงถึงความยากง่ายของคำศัพท์ ไวยากรณ์ที่ใช้ และวิธีเล่น

3. การจัดชุมนุมภาษาอังกฤษ การจัดชุมนุมภาษาอังกฤษขึ้นในโรงเรียนนั้นมีจุดมุ่งหมาย ดังนี้

3.1 เพื่อสร้างความสนใจและเจตคติที่ดีต่อการเรียนภาษาอังกฤษ

3.2 เพื่อให้ผู้เรียนที่มีความสนใจภาษาอังกฤษได้มีโอกาสได้ยิน ได้ฟัง ได้เรียนรู้ และใช้ภาษาอังกฤษโดยวิธีการสนุกสนาน

3.3 เพื่อสร้างความสนใจต่อกิจกรรมใหม่ และช่วยให้ผู้เรียนได้รับความรู้และความสนุกสนานโดยวิธีแปลก ๆ ใหม่ ๆ

3.4 เพื่อให้มีความรู้โดยละเอียดและชัดเจนยิ่งขึ้นเกี่ยวกับประเทศที่พูดภาษาอังกฤษในเรื่องของสภาพภูมิศาสตร์ ขนบธรรมเนียมประเพณี วัฒนธรรม ประชากร และวันหยุดประจำปีของประเทศที่พูดภาษาอังกฤษเป็นภาษาแม่

4. กิจกรรมอื่น ๆ เช่น การจัดนิทรรศการแสดงสภาพภูมิศาสตร์ ประเพณี แสดงละครสั้น ๆ การจัดฉายภาพยนตร์ การจัดได้วาทิ เขียนจดหมายติดต่อเพื่อนทางไปรษณีย์ (Pen Friends) จัดกิจกรรมพิเศษในเทศกาลที่สำคัญ ๆ ตามประเพณีของประเทศที่พูดภาษาอังกฤษเป็นภาษาแม่ จัดทำอุปกรณ์เช่น ทำหุ่น Chart ต่าง ๆ และจัดทำวารสารของชุมชน การจัดสื่อเสริมการอ่าน การแข่งขันประกวดเล่าเรื่อง เป็นต้น

ทั้งหมดนี้เป็นกิจกรรมพิเศษที่จะช่วยส่งเสริมการเรียนภาษาอังกฤษของผู้เรียน ซึ่งครูผู้สอนภาษาอังกฤษควรจะสนใจและสนับสนุน (กุศยา แสงเดช, 2548, หน้า 163 - 165)

ลักษณะเด็กวัยประถมศึกษา (อายุ 6-12 ปี)

ในการจัดการเรียนการสอน ไม่ว่าในวิชาใด ๆ หรือการสอนในเนื้อหาความรู้ในเรื่องใด ๆ นั้น หน้าที่ของครูก็คือ การช่วยนักเรียนให้มีการพัฒนาการทั้งทางด้านร่างกาย สติปัญญา บุคลิกภาพ อารมณ์และสังคม ดังนั้นจึงเป็นเรื่องจำเป็นที่ครูต้องมีความรู้เกี่ยวกับลักษณะ

ของนักเรียนที่ตนสอน นอกจากนี้ยังต้องมีความเข้าใจเกี่ยวกับความแตกต่างระหว่างบุคคล และภายในตัวบุคคลของนักเรียนแต่ละคนด้วย ซึ่งโดยทั่วไปแล้วเราสามารถแบ่งนักเรียนออกเป็นวัยต่าง ๆ ออกเป็น 3 ระดับ ดังนี้ คือ วัยอนุบาล วัยประถมศึกษา และวัยมัธยมศึกษา และลักษณะของนักเรียนแต่ละระดับ ประกอบด้วยลักษณะทางด้านร่างกาย เชาวน์ปัญญา บุคลิกภาพ อารมณ์ และสังคม ถึงแม้ว่าครูอาจได้รับผิชอบหรือมีหน้าที่สอนเพียงหนึ่งในสามระดับที่กล่าวมา แต่ในความเป็นจริงแล้ว ผู้ที่เป็นครู ก็ควรทราบพัฒนาการของนักเรียนในวัยต่าง ๆ ด้วยเช่นกัน เนื่องจากพัฒนาการของเด็กเป็นสิ่งที่มีความต่อเนื่องกัน พฤติกรรมบางอย่างของเด็กโต อาจเป็นผลเนื่องมาจากพื้นฐานหรือประสบการณ์ในวัยเด็ก นอกจากนี้ การเรียนรู้ลักษณะทั่วไปของนักเรียนทั้ง 3 ระดับ จะช่วยให้ครูเข้าใจในความแตกต่างระหว่างบุคคลของนักเรียน เพราะเด็กบางคนอาจมีลักษณะที่ข้ามวัยหรือเด็กกว่าวัยของตน สำหรับในงานวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้เลือกศึกษาค้นคว้านักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ซึ่งจัดอยู่ในระดับประถมศึกษา ดังนั้น ผู้วิจัยจึงขอเสนอลักษณะและพัฒนาการของเด็กในวัยประถมศึกษา หรือ เด็กในช่วงอายุ 6 – 12 ปี เพื่อนำไปประกอบการศึกษาในการจัดกระบวนการจัดการเรียนรู้ และกิจกรรมการเรียนการสอนต่าง ๆ ให้เหมาะสมกับผู้เรียน

สุรางค์ ไคว้ตระกูล (2545, หน้า 82 - 86) ได้แบ่งลักษณะ และ พัฒนาการด้านต่าง ๆ ของเด็กวัยประถมศึกษา หรือในเด็กที่มีช่วงอายุ 6 - 12 ปี ออกเป็นด้านต่าง ๆ ดังนี้

1. พัฒนาการด้านร่างกาย

1.1 การเจริญเติบโตด้านร่างกายของเด็กวัยประถมศึกษา โดยทั่วไปมักจะช้ากว่าเด็กในวัยอนุบาล เด็กจะมีรูปร่างสูงและค่อนข้างจะผอมลงกว่าเด็กในวัยอนุบาล โดยในช่วงที่นักเรียนที่อยู่ในช่วง 6 - 7 ปี ของวัยนี้ หรือนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 - 5 อายุระหว่าง 9 - 10 ปี เด็กชายและเด็กหญิงจะมีขนาดเท่าๆกัน ทั้งน้ำหนักและส่วนสูง เด็กชายจะโตกว่าเด็กหญิง แต่ตอนหลังระหว่างอายุ 12 - 13 ปี เด็กหญิงจะโตกว่าเด็กชาย เพราะเด็กหญิงจะเข้าสู่วัยแรกรุ่น (Peberty) เร็วกว่าเด็กชายประมาณ 2 ปี (Tranner, 1970 อ้างถึงใน สุรางค์ ไคว้ตระกูล (2545, หน้า 83)

1.2 ความแตกต่างระหว่างบุคคลในความสูงและน้ำหนัก ในวัยนี้ ถ้าหากครูสอนนักเรียนที่มาจากฐานะเศรษฐกิจและสังคมที่คล้ายคลึงกันเป็นส่วนใหญ่ แต่นักเรียนที่มีลักษณะตัวเล็กกว่าปกติ ครูควรจะสอบถามเรื่องอาหารที่เด็กรับประทาน และอาหารที่ถูกส่วนมีความสำคัญในการเจริญเติบโตของเด็กมากจนสังเกตได้จากขนาดของเด็กที่มาจากครอบครัวที่มีฐานะเศรษฐกิจและสังคมต่ำ มักจะเล็กกว่าเด็กที่มาจากครอบครัวและสังคมสูง

1.3 เด็กที่มีความเจริญเติบโตทางร่างกายเร็วกว่าเพื่อนวัยเดียวกันมักจะมีปัญหาทางการปรับตัว จะรู้สึกว่าคุณโตกว่าเพื่อนและมีการแยกตัวออกจากเพื่อน สำหรับเด็กชายที่มีการเจริญเติบโตเร็วกว่าเพื่อนร่วมวัยมีการปรับตัวได้ดี

1.4 พัฒนาการของกล้ามเนื้อกระดูก และประสาทจะเพิ่มขึ้น เด็กชายมีพัฒนาการของกล้ามเนื้อเร็วกว่าเด็กหญิง การใช้ทักษะของการเคลื่อนไหวเกี่ยวกับกล้ามเนื้อใหญ่ ใช้การได้ดีเมื่ออายุประมาณ 7 ปี การใช้และบังคับกล้ามเนื้อต่าง ๆ ทั้งใหญ่และย่อยจะดีขึ้น และสามารถที่จะประสานงานได้ดี ดังนั้น เด็กวัยนี้จึงสนุกในการลองความสามารถในการกระโดดสูง กระโดดระยะทางไกล ๆ กระโดดเชือก เล่นเตะฟุตบอล โยนฟุตบอล และถีบจักรยาน เด็กวัยนี้จะพยายามที่จะฝึกทักษะทางการเคลื่อนไหวเพื่อไม่ให้เพื่อนๆ เห็น เด็กบางคนอาจจะทดลองฝึกหัดทักษะใหม่ โดยลืมหัดถึงอันตราย บางครั้งก็เจ็บตัวได้ หรือมีบางครั้งที่ประสบอุบัติเหตุในการเล่น

1.5 การประสานระหว่างมือและตาของเด็กวัยนี้จะดีขึ้น เด็กสามารถที่จะอ่าน เขียน และวาดรูปได้ดีขึ้น ดังนั้น กิจกรรมที่จัดขึ้นในโรงเรียนที่เปิดสอนในระดับประถมศึกษาควรจะสนับสนุนให้เด็กได้ใช้ความคิดสร้างสรรค์ในการวาดรูปและศิลปะต่าง ๆ เช่น การปั้นรูป หรือ การแกะสลัก

1.6 เด็กในวัยนี้ มักจะชอบทำกิจกรรมโดยไม่รู้จักเหน็ดเหนื่อย และมักจะหากิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่งทำอยู่เสมอ เด็กวัยนี้จะใช้เวลาส่วนมากอยู่กับเพื่อนทั้งในโรงเรียนและนอกโรงเรียน

2. พัฒนาการทางเชาวน์ปัญญา

พียร์เจย์ (PIR, n.d. อ้างถึงใน สุรางค์ โค้วตระกูล, 2545, หน้า 83) จะเรียกวัยประถมศึกษาว่า Concrete Operation ซึ่งหมายถึงว่า ในวัยนี้ เด็กชายจะมีความสามารถในการคิดเหตุผลเชิงตรรกะได้ สามารถที่จะรับรู้สิ่งแวดล้อมได้ตามความเป็นจริง มีความสามารถในการพิจารณา เปรียบเทียบสิ่งต่าง ๆ โดยใช้เกณฑ์หลาย ๆ อย่าง โดยเฉพาะความสามารถในการจัดของให้เป็นหมวดหมู่ นอกจากนี้ เด็กในวัยประถมศึกษาจะมีความเข้าใจเกี่ยวกับความคงตัวของสาร มีความเข้าใจว่าการเปลี่ยนแปลงรูปร่างภายนอกของสารต่อสภาพเดิม ต่อปริมาณ น้ำหนัก และปริมาตร ถ้าให้ดินน้ำมันปั้นเป็นก้อนกลมเท่ากันสองก้อนแก่เด็ก และถามว่าเท่ากันหรือไม่ หลังจากที่เด็กตอบว่าเท่ากันแล้ว เอาดินน้ำมันก้อนหนึ่งมาป็นเป็นรูปยาวเหมือนไส้กรอกแล้วถามใหม่ว่ามีปริมาณเท่ากับดินน้ำมันก้อนกลมหรือไม่ เด็กในวัยนี้จะสามารถตอบได้ว่า เท่ากัน แต่ในขณะเดียวกันเด็กเล็กบางคนอาจไม่เข้าใจ แต่โดยเฉลี่ยแล้ว แม่เด็กที่มีอายุเพียง 7 - 8 ขวบ ก็มีความเข้าใจเรื่องความคงตัวของปริมาตร และนอกเหนือจากนี้แล้ว เด็กจะสามารถเปรียบเทียบสิ่งของได้ว่า มากกว่า ใหญ่กว่า ยาวกว่า เข้มกว่า หรือถ้ามีของจริงให้เด็ก เด็กก็จะสามารถจัดลำดับได้

พัฒนาการในด้านภาษาและการใช้สัญลักษณ์จะมีความก้าวหน้ามาก เด็กสามารถเริ่มเข้าใจกฎเกณฑ์ต่าง ๆ อย่างมีเหตุผล เข้าใจความหมายในบทเรียนคณิตศาสตร์ ภาษา และ การอ่าน มีความคิดรวบยอดเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม และสามารถอธิบายได้ เด็กวัยนี้มักจะมีความสนใจโคลงหรือ กลอน ที่สอดคล้องกัน คือ ปัญหาต่าง ๆ ที่จะต้องแก้ไขด้วยความคิด เหตุผล และถ้าแก้ปัญหาก็ เด็กก็จะมีสมาธิมาก

สำหรับความเข้าใจเกี่ยวกับมาตรฐานทางจริยธรรม และกฎเกณฑ์ของวัยนี้ เด็กจะนับถือและเคารพกฎเกณฑ์อย่างเคร่งครัด แต่เมื่อโตขึ้นเด็กจะเห็นว่ากฎเกณฑ์เป็นข้อตกลงระหว่างคนสองคนขึ้นไป เปลี่ยนแปลงได้ นอกจากนี้ เด็กวัยนี้จะพิจารณาความตั้งใจของผู้กระทำผิดในการตัดสินความผิดด้วย

ความแตกต่างระหว่างบุคคลเกี่ยวกับพัฒนาการทางเชาวน์ปัญญา เป็นสิ่งที่ครูควรระมัดระวังและควรคำนึงถึงความสามารถเฉพาะของเด็ก และพยายามส่งเสริมให้เด็กแต่ละคนพัฒนาตามศักยภาพของตน นักเรียนบางคนอาจมีความสามารถทางเชาวน์ปัญญาแตกต่างกัน บางคนอาจเก่งทางคณิตศาสตร์ บางคนอาจเก่งทางด้านภาษา

3. พัฒนาการทางบุคลิกภาพ

ฟรอยด์ (Froid, n.d. อ้างถึงใน สุรางค์ โค้วตระกูล, 2545, หน้า 84) ได้กล่าวถึงบุคลิกภาพในวัยประถมศึกษาที่มีอายุประมาณ 6-12 ปี นี้ว่าเป็นขั้นแฝง (Latency) ซึ่งหมายความว่า เป็นวัยที่เก็บกดความต้องการทางเพศ หรืออาจอธิบายได้ว่า เป็นระยะที่ความต้องการทางเพศสงบลง เด็กในวัยนี้มักจะชอบรวมกลุ่มกับเพื่อนในเพศเดียวกัน เด็กชายจะชอบเล่นกับเด็กชาย เด็กหญิงจะชอบเล่นกับเด็กหญิง เด็กในวัยนี้จะรู้จักว่าอะไรผิด อะไรถูกโดยใช้มาตรฐานจริยธรรมของผู้ใหญ่เป็นเกณฑ์ และนอกจากนี้ อีริคสัน (Ericsom, n.d. อ้างถึงใน สุรางค์ โค้วตระกูล, 2545, หน้า 85) ได้แสดงความคิดเห็นเพิ่มเติมไว้ว่า ในวัยประถมศึกษาเป็นวัยที่ต้องการที่จะทำกิจกรรมอยู่เสมอ และมีความรู้สึกด้อย (Industry & Inferiority) และไม่เห็นด้วยกับคำกล่าวของ ฟรอยด์ ที่ว่าความต้องการทางเพศของเด็กวัยนี้สงบลง และ อีริคสัน อธิบายว่าความต้องการทางเพศของเด็กในวัยนี้ยังคงอยู่ แต่เปลี่ยนแปลงเป็นพลังงานอย่างอื่น เด็กในวัยนี้จะไม่ชอบอยู่เฉย มีความคล่องที่จะประกอบกิจกรรมต่าง ๆ อยู่เสมอ ต้องการมีสมรรถภาพที่จะทำอะไรได้สำเร็จ ดังนั้น ทั้งบิดามารดา ผู้ปกครอง และครู จะต้องพยายามหาทางที่จะส่งเสริม สนับสนุนให้เด็กในวัยนี้ ได้ประสบความสำเร็จ เพื่อจะได้ช่วยสร้างอัตมโนทัศน์ที่ดี มีความภาคภูมิใจว่า คนเป็นผู้มีสมรรถภาพ ถ้าเด็กวัยนี้ประสบกับความล้มเหลวจะมีปมด้อย มีอัตมโนทัศน์ที่ไม่ดี การจัดการสิ่งแวดล้อมในห้องเรียนที่เปิดโอกาสให้เด็กวัยนี้ได้ทดลองทักษะต่าง ๆ และมีโอกาสที่จะพบความสำเร็จตาม

ความสามารถของแต่ละบุคคล เป็นสิ่งที่ควรค่า วัยประถมศึกษาเป็นวัยที่วิกฤต สำหรับพัฒนาการอัตมโนทัศน์ (Self Concept) เด็กจะรู้สึกว่าคุณเป็นคนดี ถ้าเรียนเก่ง หรือคนไม่ดี ถ้าเรียนอ่อน ฯลฯ

4. พัฒนาการด้านอารมณ์และสังคม

แม้ว่าเด็กในวัยประถมศึกษา จะเรียนรู้การควบคุมอารมณ์ แต่ผู้ใหญ่ควรคำนึงถึงความแตกต่างกันมาก เด็กบางคนยังมีความกลัวกลัว เช่น หนู แม้ว่าจะเป็นสิ่งที่ไม่มีพิษ กลัวความมืด กลัวที่สูง กลัวฟ้าผ่า กลัวฟ้าร้อง แต่สิ่งที่เด็กในวัยนี้กลัวที่สุด คือ กลัวว่าจะถูกล้อ เพราะแตกต่างจากเพื่อน นอกจากความกลัว เด็กวัยนี้ยังมีความวิตกกังวลเกี่ยวกับการเรียน กลัวว่าจะสอบไม่ได้ จะถูกทำโทษ หรือกลัวว่าเพื่อนจะไม่ชอบ ถ้าเด็กมีความวิตกกังวลมากอาจจะแสดงพฤติกรรมที่แตกต่างกัน บางคนอาจจะซึม ไม่ตั้งใจเรียน นอนหลับในห้องเรียน บางคนอาจแสดงออกโดยการไม่อยู่นิ่ง มีอารมณ์เปลี่ยนแปลงง่าย หรือแสดงพฤติกรรมที่ทำให้ความแปลกใจให้กับคนอื่น เด็กวัยนี้เวลาที่มีอารมณ์โกรธ อาจจะมีการต่อสู้กันทางร่างกาย หรืออาจทำร้ายด้วยวาจา เช่น การล้อ การตั้งสมญา พุดจาถากถาง หนู หรือบางครั้งอาจจะไม่พูดกับคนที่ทำให้โกรธ การแสดงออกทางอารมณ์โกรธจะแตกต่างกันในหมู่เด็กหญิง และเด็กชาย การช่วยเด็กที่แสดงความโกรธโดยการทำร้ายผู้อื่นควรจะใช้การอธิบายให้เด็กเข้าใจว่าพฤติกรรมที่แสดงไม่เป็นที่ยอมรับของสังคม และควรหาตัวอย่างแบบเพื่อนร่วมวัยที่มีพฤติกรรมที่เด็กจะเลียนแบบได้ นอกจากนี้ ครูควรพยายามให้แรงเสริมเวลาเด็กสามารถระงับความโกรธได้ การลงโทษเด็กโดยเฉพาะการตี หรือการลงโทษให้เจ็บกาย จะเป็นการส่งเสริมให้เด็กแสดงพฤติกรรมก้าวร้าวเวลาโกรธมากขึ้น

นอกจากอารมณ์ ดังกล่าวแล้ว เด็กวัยนี้เป็นวัยที่เต็มไปด้วยความร่าเริงปีติเบิกบาน เด็กจะสนุกในการเล่น จากการที่ประสบความสำเร็จในกิจกรรมที่ทำ ทั้งในด้านการเรียนและในการเล่นเกมส์ต่าง ๆ ข้อสำคัญอย่างหนึ่งคือ เด็กจะต้องประสบความสำเร็จ รู้ว่าตนมีสมรรถภาพ

สำหรับพัฒนาการด้านสังคม เด็กวัยนี้จะมีสังคมพิเศษเฉพาะของเด็ก เด็กมักจะรวมกลุ่มตามเพศ การเล่นเกมต่าง ๆ ก็มักจะแบ่งตามเพศ เพื่อนจะมีความสำคัญและมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมทัศนคติ ค่านิยมของเด็กวัยนี้ เด็กที่สามารถปรับตัวให้เข้ากับเพื่อน ๆ ในวัยนี้จะไม่มีปัญหาในการปรับตัวเวลาที่เป็นผู้ใหญ่ สำหรับเด็กที่มีปัญหาควรจะได้รับการช่วยเหลือจากครู การใช้สังคมมักจะช่วยให้ครูทราบว่าใครเป็นคนที่เพื่อนรักหรือชอบมาก และใครบ้างที่เพื่อนไม่ชอบ เด็กที่ถูกทุกคนไม่ยอมรับเป็นเพื่อน มักจะมีปัญหาด้านพฤติกรรม ซึ่งจำเป็นจะต้องได้รับการแก้ไข การช่วยเหลือของครูจึงจำเป็นมาก

เด็กวัยประถมศึกษาเป็นวัยที่เริ่มจะใช้เวลาส่วนมากอยู่กับเพื่อน และเริ่มเรียนรู้ที่จะให้ความร่วมมือ รู้จักให้และรับ เด็กจะใช้เวลากับเพื่อนร่วมวัยมากขึ้น เพื่อนร่วมวัยเป็น Socialization

Agent ที่สำคัญ เด็กจะเลียนแบบพฤติกรรมต่าง ๆ จากเพื่อน เพื่อนเป็นผู้ที่ให้แรงเสริม ขณะเดียวกันจะเป็นผู้ประเมินพฤติกรรมให้คำติชม ดังนั้น ปฏิสัมพันธ์ระหว่างเพื่อนจึงสำคัญมาก เด็กบางคนอาจมีปัญหา ไม่มีเพื่อน ครูควรพยายามหาทางช่วยโดยพยายามหาสาเหตุว่าอะไรเป็นเหตุที่ทำให้เพื่อนไม่ยอมรับ และพยายามหาทางแก้ไข นอกจากนี้การมีเพื่อนสนิทก็สำคัญสำหรับเด็กวัยนี้ เด็กวัยประถมศึกษาเป็นวัยที่มีความสุข ความพึงพอใจเกี่ยวกับวัยของตนตรงข้ามกับเด็กวัยรุ่น ซึ่งไม่มีความพอใจในวัยของตนเอง วัยรุ่นบางคนอยากกลับไปอยู่ในวัยเด็กประถมศึกษา เพราะเป็นวัยที่มีความสุข

นอกจากนี้ ฮาวิกเฮิร์ส (Hawighurs, n.d. อ้างถึงใน สุรางค์ โคว์ตระกูล, 2545, หน้า 91) ได้แบ่งลำดับขั้นของการพัฒนาการตามวัยต่างๆ ออกเป็น 6 วัย คือ (1) วัยทารก และวัยเด็กระยะต้น (2) วัยเด็กระยะกลาง หรือ ระดับประถมศึกษา (3) วัยรุ่น หรือ ระดับมัธยมศึกษา (4) วัยผู้ใหญ่ ระยะต้น หรือ ระดับมหาวิทยาลัย (5) วัยกลางคน และ (6) วัยชรา ในที่นี้จะขอยกกล่าวถึงการพัฒนาการของวัยที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยในครั้งนี้ คือ วัยที่ 2 คือวัยเด็กระยะกลาง ซึ่งฮาวิกเฮิร์ส ได้กล่าวถึงช่วงอายุที่สอดคล้องกับ ฟรอยด์ และ อิริคสัน คือ ในช่วง 6 - 12 ปี และได้กล่าวไว้ว่าพัฒนาการของวัยเด็กระยะกลาง (อายุ 6 - 12 ปี) มีดังนี้

1. เรียนรู้ที่จะใช้ทักษะทางกายที่จำเป็นสำหรับการเล่นเกมต่าง ๆ
2. สร้างทัศนคติที่ดีต่อตนเองในฐานะเป็นมนุษย์
3. เรียนรู้ในการปรับตัวให้เข้ากับเพื่อนร่วมวัย
4. เรียนรู้บทบาททางสังคมที่เหมาะสมสำหรับเพศชายและเพศหญิง
5. พัฒนาทักษะพื้นฐานในการอ่าน การเขียน และการคิดคำนวณ
6. พัฒนาความคิดรวบยอดที่จำเป็นสำหรับชีวิตประจำวัน
7. พัฒนามาตรฐานจริยธรรม มโนธรรม และค่านิยม
8. มีความอิสระ สามารถที่จะทำอะไรด้วยตนเอง
9. พัฒนาทัศนคติต่อสังคม และสถาบันสังคม

จากการศึกษาลักษณะและพัฒนาการของเด็กวัยประถมศึกษา (อายุ 6 - 12 ปี) ผู้วิจัยได้ทำการศึกษา และนำไปใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับวัย ความสามารถ และความต้องการของผู้เรียน โดยจากที่กล่าวมาข้างต้น จะเห็นได้ว่า เด็กในวัยประถมศึกษา ส่วนใหญ่จะมีความก้าวหน้าของการพัฒนาทางด้านภาษา และมีความต้องการในการทำกิจกรรมที่สนุกสนาน ดังนั้นในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้จัดการเรียนการสอน ที่ให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วม ลงมือทำกิจกรรมทุกคน และนอกจากการเน้นเนื้อหาสาระแล้ว ผู้วิจัยจะนำ รูปแบบการสอนที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียน

ได้แสดงออก เช่น การแสดงบทบาทสมมติ หรือ กิจกรรมต่าง ๆ มาจัดการเรียนการสอน และในขณะที่ทำกิจกรรมต่าง ๆ จะมีการเสริมแรงให้กับผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนมีกำลังใจ และที่สำคัญ คือเด็กในวัยประถมศึกษาเนี้ มักจะชอบทำงานเป็นกลุ่ม ซึ่งสอดคล้องกับความต้องการของการวิจัยครั้งนี้ ดังนั้น ผู้วิจัยจะเน้นการจัดการเรียนการสอนที่มีการทำกิจกรรมร่วมกันเป็นกลุ่ม เพื่อให้ผู้เรียนได้มีปฏิสัมพันธ์กัน ซึ่งจะส่งผลให้การเรียนการสอนมีประสิทธิภาพขึ้น

การสร้างชุดการสอน

ชุดการสอนเป็นสื่อเทคโนโลยีอย่างหนึ่งที่มีบทบาทต่อการกระตุ้นและดึงดูดความสนใจในการเรียนของผู้เรียน เป็นเครื่องมือที่ช่วยให้ผู้เรียนเรียนรู้จากการลงมือปฏิบัติ เป็นตัวแบบการเรียนรู้กระบวนการหรือความคิดรวบยอดที่สลับซับซ้อน มีการสร้างสถานการณ์ที่เปิดกว้างและบรรยากาศที่เป็นกันเองต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน ชุดการสอนเป็นสื่อการเรียนการสอนที่มีคุณค่าต่อผู้เรียน เพราะในการสร้างชุดการสอนนั้น ต้องคำนึงถึงความเหมาะสมกับวัยของผู้เรียน ความก้าวหน้าทางโสตทัศนูปกรณ์ และความสอดคล้องกับจุดประสงค์และลักษณะของเนื้อหาวิชานั้น ๆ ชุดการสอนจึงเป็นวัสดุทางการเรียนการสอนที่จัดทำขึ้นอย่างเป็นระบบและสมบูรณ์ในแต่ละชุด ภายในชุดการสอนจะประกอบด้วยสื่อต่าง ๆ หลายชนิด ที่สอดคล้องกับเนื้อหาและประสบการณ์ และนอกจากนี้ การสร้างชุดการสอนยังได้มีการศึกษาและนำหลักการทางจิตวิทยาการเรียนรู้ในศาสตร์ต่าง ๆ มาใช้ เพื่อให้ชุดการสอนนั้นเหมาะสมกับผู้เรียนและมีประสิทธิภาพก่อนที่จะนำไปใช้ในลำดับต่อไป เพื่อเป็นสื่ออย่างหนึ่งในการช่วยเหลือผู้เรียนให้บรรลุจุดมุ่งหมายของการเรียนได้ดียิ่งขึ้น

ความหมายของชุดการสอน

ชุดการสอน (Instructional Packages) หรือเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า ชุดการเรียนรู้ (Learning Packages) เรียกรวมกันว่า ชุดการสอน ซึ่งมีนักการศึกษาหลายท่านให้ความหมายของชุดการสอนไว้ดังนี้

วิชัช วงษ์ใหญ่ (2535, หน้า 185) ให้ความหมายของชุดการสอน คือ ระบบการผลิตและการนำสื่อการเรียนหลาย ๆ อย่างมาสัมพันธ์กันอย่างมีคุณค่าส่งเสริมซึ่งกันและกัน สื่ออย่างหนึ่งอาจใช้เพื่อเร้าความสนใจ ในขณะที่อีกอย่างหนึ่งใช้เพื่ออธิบายข้อเท็จจริงของเนื้อหา และสื่ออีกอย่างหนึ่งอาจใช้เพื่อก่อให้เกิดการแสวงหา อันนำไปสู่ความเข้าใจอันลึกซึ้ง และป้องกันการเข้าใจความหมายผิด สื่อการเรียนนี้ เรียกอีกอย่างหนึ่งว่า สื่อประสม ที่นำมาใช้ให้สอดคล้องกับเนื้อหาวิชา เพื่อช่วยให้ผู้เรียนมีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการเรียนรู้ให้เป็นไปอย่างมี

ประสิทธิภาพยิ่งขึ้น นอกจากนี้ ชัยยงค์ พรหมวงศ์ (2539, หน้า 117 - 118) และไชยยศ เรืองสุวรรณ (2521, หน้า 228) กล่าวว่า ชุดการสอนเป็นสื่อประสมที่ได้จากระบบการผลิตและการนำสื่อการสอนที่สอดคล้องกับวิชา หน่วย หัวเรื่อง และวัตถุประสงค์ เพื่อช่วยให้ครูสามารถสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ช่วยให้การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการเรียนรู้มีประสิทธิภาพ สำหรับเสาวนีย์ สิกขามณฑิต (2528, หน้า 291 - 292) ได้ให้ความหมายว่า ชุดการสอนเป็นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้อันประกอบด้วยวัตถุประสงค์ เนื้อหา และวัสดุอุปกรณ์ ทั้งหลายที่จัดไว้เป็นชุดสำหรับจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนในการเรียนรู้ ความหมายอีกนัยหนึ่ง บุญชม ศรีสะอาด (2537, หน้า 95) และกรองกาญจน์ อรุณรัตน์ (2535, หน้า 62) ได้ให้ความหมายเพิ่มเติมว่า ชุดการสอนเป็นระบบการผลิตและการนำสื่อการเรียนหลายๆ อย่างมาสัมพันธ์กัน และมีคุณค่าส่งเสริมซึ่งกันและกัน สื่อการเรียนอย่างหนึ่งอาจใช้เพื่อสร้างสิ่งเร้า ความสนใจ ในขณะที่อีกอย่างหนึ่งใช้เพื่ออธิบายข้อเท็จจริงของเนื้อหา และอีกอย่างหนึ่งอาจใช้เพื่อก่อให้เกิดการเสาะแสวงหา อันนำไปสู่ความเข้าใจอันลึกซึ้ง สื่อเหล่านี้ เรียกว่า สื่อประสม ที่เรานำมาใช้ให้สอดคล้องกับเนื้อหาวิชา เพื่อช่วยให้ผู้เรียนมีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการเรียนรู้ให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น นอกจากนี้ บุญเกื้อ คชรทวเวช (2530, หน้า 67) และถัดดา ศุภปริดี (2522, หน้า 29) ยังได้กล่าวเพิ่มเติมสอดคล้องกันว่า ชุดการสอนใช้ประกอบการสอนแบบอื่น ๆ เช่น ประกอบการบรรยาย โดยจัดเป็นชุดบรรจุอยู่ในซอง หรือกล่อง ภายในชุดการสอนจะมีสื่อและแนะนำวิธีการสอนซึ่งจะช่วยให้ผู้สอนมีความมั่นใจ พร้อมทั้งจะสอนได้ทันที

จากการศึกษาความหมายของชุดการสอนดังกล่าวข้างต้น สามารถสรุปความหมายของชุดการสอนได้ว่า ชุดการสอน หมายถึง ระบบการผลิต การวิเคราะห์ และระบบการจัด การในการรวบรวมกิจกรรมการเรียนการสอนหลายๆ รูปแบบ และสื่อการเรียนการสอนหลายๆ ชนิด มารวบรวมกันในรูปของสื่อประสมมาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับเนื้อหา จุดประสงค์ และวัยของผู้เรียน เพื่อช่วยให้ผู้เรียนได้ศึกษา และเกิดกระบวนการเรียนรู้ด้วยตนเองและเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการเรียนรู้ให้เป็นไปอย่างเป็นระบบ และมีประสิทธิภาพ รวมทั้ง เป็นสื่อเทคโนโลยีที่ให้ครูใช้ในการสอนชุดการสอนจึงเป็นเสมือนเครื่องช่วยในการเรียนและเครื่องช่วยในการสอนในขณะเดียวกันด้วย

จิตวิทยาและแนวความคิดที่นำมาสู่การผลิตชุดการสอน

ชุดการสอนเป็นสื่อและเทคโนโลยีอย่างหนึ่ง ที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอนในปัจจุบัน เพื่อเสริมสร้างคุณภาพการศึกษาได้อย่างมีระบบ เพราะว่าชุดการเรียนการสอนนั้นสามารถที่จะสนองความต้องการของผู้เรียนได้อย่างมีความเหมาะสม เนื่องจากชุดการสอนนั้นได้นำความคิดจากทฤษฎีจิตวิทยาการศึกษา รวมทั้งความคิดในด้านความก้าวหน้าของเทคโนโลยีทางการศึกษามาช่วย

ในการคิด เพื่อนำไปสู่เป้าหมายที่ชุดการสอนนั้นต้องการด้วยกิจกรรมต่าง ๆ ที่ผู้เรียนสามารถปฏิบัติได้ด้วยความสนใจ ซึ่งชัยยงค์ พรหมวงศ์ (2539, หน้า 119 - 120) กล่าวว่า แนวความคิดและทฤษฎีที่นำมาสู่การผลิตชุดการสอน พอสรุปได้ 5 ประการ ดังต่อไปนี้

แนวคิดที่ 1 ทฤษฎีความแตกต่างระหว่างบุคคลนักการศึกษาได้นำหลักจิตวิทยามาประยุกต์ใช้ในการเรียนการสอน โดยคำนึงถึงความต้องการความถนัด และความสนใจของผู้เรียนเป็นสำคัญ ความแตกต่างระหว่างบุคคลมีหลายด้าน คือ ความสามารถ สติปัญญา ความต้องการ ความสนใจ ร่างกาย อารมณ์ สังคม เป็นต้น ในการจัดการเรียนการสอน โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลนี้ วิธีการที่เหมาะสมที่สุด คือ การจัดการเรียนการสอนรายบุคคลหรือการสอนตามเอกัตภาพ การศึกษาโดยเสรี การศึกษาด้วยตนเอง ซึ่งส่วนเป็นวิธีที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีอิสระในการเรียนตามสติปัญญา ความสามารถและความสนใจโดยมีครูคอยแนะนำช่วยเหลือตามความเหมาะสม

แนวคิดที่ 2 ความพยายามที่จะเปลี่ยนการสอนจากเดิมที่ยึด ครู เป็นแหล่งความรู้หลักมาเป็นการจัดประสบการณ์ให้ผู้เรียนเรียนด้วยการใช้ความรู้จากสื่อการสอนแบบต่าง ๆ ซึ่งได้จัดให้ตรงกับเนื้อหา และประสบการณ์ตามหน่วยการสอนของวิชาต่าง ๆ การเรียนด้วยวิธีนี้ ครูจะถ่ายทอดความรู้ให้แก่ผู้เรียนเพียงหนึ่งในสามของเนื้อหาทั้งหมด อีกสองส่วนผู้เรียนจะศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองจากสิ่งที่ผู้สอนเตรียมไว้ในรูปของชุดการสอน

แนวคิดที่ 3 การใช้โสตทัศนูปกรณ์ ในรูปของการจัดกระบวนการใช้สื่อการเรียนการสอนหลายอย่าง มาช่วยการสอนให้เหมาะสมและใช้เป็นแหล่งความรู้สำหรับนักเรียน แทนการให้ครูเป็นผู้ถ่ายทอดความรู้แก่ผู้เรียนอยู่ตลอดเวลา แนวทางใหม่ จึงเป็นการผลิตสื่อการสอนแบบประสม ให้เป็นชุดการสอน

แนวคิดที่ 4 ปฏิกริยาสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียน และนักเรียนกับสภาพแวดล้อมเดิม นักเรียนเป็นฝ่ายรับความรู้จากครูเท่านั้น แทบจะไม่มีโอกาสในการแสดงความคิดเห็นต่อเพื่อน ๆ และต่อครู นักเรียนจึงขาดทักษะการแสดงออก และการทำงานเป็นกลุ่ม จึงได้มีการนำเอากระบวนการกลุ่มสัมพันธ์มาใช้ในการสอนเพื่อเปิดโอกาสให้นักเรียนประกอบกิจกรรมร่วมกัน ซึ่งนำมาสู่การผลิตสื่อการสอนออกมาในรูปของชุดการสอน

แนวคิดที่ 5 การจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ โดยยึดหลักจิตวิทยาการเรียนรู้ มาสนับสนุน เช่น การใช้การเสริมแรง การเรียนตามลำดับขั้น การถ่ายโยงการเรียนรู้ เป็นต้น โดยจัดสภาพการณ์ออกมาเป็นการสอนแบบโปรแกรม ซึ่งหมายถึงระบบการเรียนการสอนที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เข้าร่วมกิจกรรมการเรียนการสอนด้วยตนเอง ให้ผู้เรียนทราบว่า

การตัดสินใจหรือการปฏิบัติงานของตนถูกหรือผิดอย่างไร ให้มีการเสริมแรงเพื่อให้ผู้เรียน ภาควิชาใจที่ถูกต้องหรือผิดถูก ซึ่งจะทำให้ผู้เรียนกระทำพฤติกรรมนั้นซ้ำอีกในอนาคต และให้ผู้เรียน เรียนรู้ไปทีละขั้นตามความสามารถและความสนใจ โดยไม่ต้องมีใครมาบังคับ (สุนันท์ สังข์อ่อง, 2526, หน้า 134)

จากจิตวิทยาและแนวคิดที่นำไปสู่การผลิตชุดการสอน ดังกล่าวข้างต้น สรุปได้ว่าการผลิตชุดการสอนเป็นการนำแนวความคิดหลาย ๆ ด้านมาประกอบกัน ทั้งทางด้านจิตวิทยา การเรียนรู้ เทคโนโลยี และวิทยาการต่าง ๆ นำมาประกอบกันให้มีความสัมพันธ์ กันอย่างต่อเนื่อง โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล เหมาะสมกับสภาพทางจิตภาวะของผู้เรียน ทั้งด้าน ร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ สังคม ของผู้เรียน และนอกจากนี้ยังมีการพยายามนำเอาเทคนิควิธีการ หรือรูปแบบการสอนต่าง ๆ ที่ทันสมัย เหมาะสมกับเนื้อหาวิชา มาใช้เพื่อต้องการเปลี่ยนบทบาทครู จากที่เคยเป็นศูนย์กลางมาทำให้นักเรียนเป็นศูนย์กลาง เพื่อให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ได้มากที่สุด ชุดการสอนจึงเป็นสื่อเทคโนโลยีทางการศึกษาอย่างหนึ่งที่สามารถสนองตอบในความต้องการ ที่จะให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้และหาคำตอบได้ด้วยวิธีการพึ่งพาตนเอง และบรรลุจุดหมายปลายทาง ในการเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ประเภทของชุดการสอน

ชุดการสอนเป็นนวัตกรรมการใช้สื่อประสม ที่สามารถสร้างได้หลายลักษณะตาม จุดมุ่งหมายของการนำไปใช้ และให้มีความสอดคล้องกับเนื้อหาวิชา เพื่อช่วยให้ผู้เรียน ได้มี การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการเรียนรู้ให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ในการแบ่งชุดการสอนนั้นได้ แบ่งชุดการสอนตามลักษณะการใช้ ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ประเภท ดังนี้

1. ชุดการสอนประกอบคำบรรยาย หรือ เรียกอีกอย่างหนึ่งว่า ชุดการสอนสำหรับครู เป็นชุดการสอนที่กำหนดกิจกรรมและสื่อการสอนให้ครูใช้ประกอบคำบรรยายแก่นักเรียนทั้ง ชั้นหรือกลุ่มใหญ่ ๆ บทเรียนประกอบคำบรรยายนี้อาจจะเป็นเนื้อหาให้นักเรียนอ่านแล้วทำ กิจกรรมต่าง ๆ ที่กำหนดไว้ เพื่อเปลี่ยนบทบาทการพูดของครูให้ลดน้อยลง และเปิดโอกาสให้ นักเรียนได้ร่วมกิจกรรมการเรียนรู้มากขึ้น

2. ชุดการสอนสำหรับกิจกรรมกลุ่ม เป็นชุดการสอนที่มุ่งให้ผู้เรียนได้ทำกิจกรรม ร่วมกัน อาจจัดให้เรียนในรูปของศูนย์การเรียนรู้ โดยชุดการสอนประเภทนี้จะประกอบด้วยชุด การสอนย่อยที่มีจำนวนเท่ากับจำนวนศูนย์ที่แบ่งไว้ในแต่ละหน่วย ในแต่ละศูนย์มีสื่อหรือบทเรียน ควบชุดตามจำนวนนักเรียนในศูนย์กิจกรรมนั้น ๆ โดยจัดในรูปสื่อประสม ซึ่งอาจใช้สื่อรายบุคคล หรือสื่อสำหรับกลุ่มที่นักเรียนทั้งศูนย์ใช้ร่วมกันได้ เมื่อจบการเรียนรู้แต่ละศูนย์แล้วผู้เรียนอาจจะ

สนใจการเรียนรู้เสริม จากศูนย์สำรองที่เตรียมไว้เพื่อเป็นการไม่เสียเวลาในการรอคอยบุคคลอื่น ๆ หรือกลุ่มอื่นที่ยังเรียนไม่เสร็จในแต่ละศูนย์

2. ชุดการสอนรายบุคคล เป็นชุดการสอนที่จัดระบบขั้นตอนเพื่อให้ผู้เรียนใช้เรียนด้วยตนเองตามลำดับขั้นตอนความสามารถของแต่ละบุคคล เมื่อเรียนจบตอนแล้วก็จะทำแบบทดสอบเพื่อประเมินผลความก้าวหน้าและศึกษาชุดอื่นต่อไปตามลำดับครูจะให้ความช่วยเหลือในฐานะผู้ประสานงานและคอยตอบปัญหาทั้งชี้แนะแนวทางการเรียน ชุดการสอนแบบนี้จัดขึ้นเพื่อส่งเสริมศักยภาพการเรียนรู้ของแต่ละบุคคล ให้พัฒนาการเรียนรู้ของตนเองอย่างเต็มความสามารถโดยไม่ต้องรอคอยผู้อื่น ชุดการสอนนี้บางครั้งเรียกว่า บทเรียนโมดูล (วิชัช วงศ์ใหญ่, 2535, หน้า 185 - 186)

นอกจากนี้ ชัยขงค์ พรหมวงศ์ (2539, หน้า 118) ได้แบ่งประเภทชุดการสอนไว้แตกต่างออกไป โดยได้มีการจำแนกชุดการสอนออกเป็น 4 ประเภท ดังนี้

1. ชุดการสอนประกอบคำบรรยาย เป็นชุดการสอนที่มุ่งขยายเนื้อหาสาระการสอนแบบบรรยายให้ชัดเจนยิ่งขึ้น ช่วยให้ผู้สอนพูดน้อยลงและให้สื่อการสอนทำหน้าที่แทน ชุดการสอนแบบบรรยายนี้นิยมใช้กับการฝึกอบรมและการสอนในระดับอุดมศึกษา นอกจากนี้ชุดการสอนแบบบรรยายยังมีบทบาทในการถ่ายทอดความรู้แก่ผู้เรียนที่เป็นกลุ่มใหญ่อีกด้วย
2. ชุดการสอนแบบกลุ่มกิจกรรม เป็นชุดการสอนที่มุ่งให้ผู้เรียนได้ประกอบกิจกรรมกลุ่ม เช่น การสอนแบบศูนย์การเรียนรู้ การสอนแบบกลุ่มสัมพันธ์ เป็นต้น
3. ชุดการสอนตามเอกัตภาพหรือชุดการสอนรายบุคคล เป็นชุดการสอนที่มุ่งให้ผู้เรียนสามารถศึกษาหาความรู้ด้วยตนเอง บางทีเรียกว่าชุดการเรียน อาจเป็นการเรียนในโรงเรียนหรือที่บ้านก็ได้ เพื่อให้ผู้เรียนก้าวไปข้างหน้าตามความสามารถ ความสนใจและความพร้อมของผู้เรียน ชุดการสอนรายบุคคลอาจจะออกมาในรูปหน่วยการสอนย่อย หรือโมดูล
4. ชุดการสอนทางไกล เป็นชุดการสอนที่ผู้สอนกับผู้เรียนอยู่ต่างถิ่นต่างเวลากัน มุ่งสอนให้ผู้เรียนศึกษาได้ด้วยตนเอง โดยไม่ต้องมาเข้าชั้นเรียน ประกอบด้วยสื่อประเภทสิ่งพิมพ์ รายการวิทยุกระจายเสียง โทรทัศน์ ภาพยนตร์ และการสอนเสริมตามศูนย์บริการการศึกษา ดังเช่นชุดการสอนทางไกลของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช เป็นต้น

สำหรับในชุดการสอนภาษาอังกฤษ แผนบูรณาการ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่ทำการวิจัยในครั้งนี้ ได้เน้นการสอนในรูปแบบที่มีการผสมผสานและเน้นกระบวนการต่าง ๆ เพื่อให้ผู้เรียนได้เกิดการเรียนรู้มากที่สุด โดยเฉพาะเน้นกระบวนการทำงานเป็นกลุ่ม เพื่อสนองต่อพระราชดำริสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ดังนั้น ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนจึงมุ่งให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในการประกอบกิจกรรมต่าง ๆ ในชุดการสอน

องค์ประกอบของชุดการสอน

ในการจัดทำชุดการสอน สิ่งที่สำคัญที่ควรทราบอีกอย่างหนึ่ง คือ องค์ประกอบต่าง ๆ ของชุดการสอน ซึ่งจะเป็นแนวทางในการเรียนชุดการสอนนั้น ๆ ว่าควรมีขั้นตอนการปฏิบัติอย่างไร ตั้งแต่เริ่มต้นจนจบสิ้นของกระบวนการเรียนการสอนของชุดการสอนหนึ่ง ๆ ซึ่งองค์ประกอบของชุดการสอนนั้นก็ได้นักการศึกษาหลายๆท่าน ได้แสดงความคิดเห็นไว้คล้ายคลึงกัน ดังนี้

ชัยยงค์ พรหมวงศ์ (2526, หน้า 105) กล่าวว่า ชุดการสอนประกอบด้วยส่วนต่าง ๆ จำนวน 3 ส่วน คือ

1. คู่มือครูสำหรับครูใช้ชุดการสอนและแบบฝึกปฏิบัติสำหรับผู้เรียนที่เรียนด้วยชุดการสอน
2. เนื้อหาสาระ ซึ่งอยู่ในรูปของสื่อการสอนแบบประสม และกิจกรรมการเรียนรู้ทั้งแบบกลุ่มและรายบุคคลที่กำหนดไว้ให้ตามวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม
3. การประเมินผล เป็นการประเมินผลของกระบวนการ ได้แก่ แบบฝึกหัด รายงาน การค้นคว้า ผลงานที่สำเร็จซึ่งเป็นผลของการเรียนรู้

วิชัย วงษ์ใหญ่ (2535, หน้า 175 - 178) แบ่งองค์ประกอบของชุดการสอน ออกเป็น 6 ส่วน ดังนี้

1. หัวเรื่อง คือ การแบ่งเนื้อหาวิชาออกเป็นหน่วยและแต่ละหน่วยแบ่งออกเป็นส่วนย่อยเพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ลึกซึ้งยิ่งขึ้น เพื่อมุ่งเน้นให้เกิดความคิดรวบยอดในการเรียนรู้
2. คู่มือการใช้ชุดการสอน เป็นสิ่งจำเป็นสำหรับผู้ใช้ชุดการสอนจะต้องศึกษาก่อนที่จะใช้ชุดการสอน จากคู่มือครูให้เข้าใจเป็นครั้งแรก จะทำให้การใช้ชุดการสอนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ เพราะประกอบด้วยส่วนต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

2.1 คำชี้แจงในการใช้ชุดการสอน เป็นการแจกแจงรายละเอียดสำหรับผู้นำชุดการสอนไปใช้ว่าจะต้องทำอะไรบ้าง

2.2 สิ่งที่จะต้องเตรียมตัวก่อนสอน ส่วนมากจะบอกถึงสื่อการเรียนที่มีขนาดใหญ่เกินกว่าที่จะบรรจุไว้ในชุดการสอนได้ หรือสิ่งที่น่าเบื่อ สิ่งที่จะเปราะบางหรือสิ่งที่ต้องใช้ร่วมกับผู้อื่น หรือเป็นวัสดุอุปกรณ์ที่มีราคาแพงที่ทางโรงเรียนจัดเก็บไว้ที่ศูนย์วัสดุอุปกรณ์ เป็นต้น

2.3 บทบาทของนักเรียน เสนอแนะว่า นักเรียนจะต้องมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมการเรียนการสอนอย่างไรบ้าง

2.4 การจัดชั้นเรียน

2.5 แผนการสอน ซึ่งประกอบด้วยหัวข้อต่าง ๆ ดังนี้

2.5.1 หัวข้อ กำหนดเวลา จำนวนนักเรียน

2.5.2 เนื้อหาสาระอย่างย่อ

2.5.3 ความคิดรวบยอดหรือหลักการเรียนที่มุ่งเน้น

2.5.4 จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม

2.5.5 สื่อการเรียน

2.5.6 กิจกรรมการเรียน

2.5.7 การประเมินผล

3. วัสดุประกอบการเรียน ได้แก่ พวกสิ่งของและข้อมูลต่าง ๆ ที่จะให้นักเรียนศึกษาค้นคว้า เช่น คำรา รูปภาพ แผนภูมิ เป็นต้น

4. บัตรงาน เป็นสิ่งที่จำเป็นสำหรับการสอนแบบกลุ่ม หรือ การจัดกิจกรรมแบบศูนย์การเรียน บัตรงานนี้อาจจะเป็นกระดาษแข็งหรืออ่อนตามขนาดที่เหมาะสมกับวัยผู้เรียน ซึ่งประกอบด้วยสิ่งสำคัญ 3 ส่วน คือ

4.1 ชื่อบัตร กลุ่ม หัวหน้า

4.2 คำตั้ง ว่าจะให้ผู้เรียนปฏิบัติอะไรบ้าง

4.3 กิจกรรม ที่ผู้เรียนต้องปฏิบัติ ตามลำดับขั้นตอนของการเรียน

5. กิจกรรมสำรอง จำเป็นสำหรับการสอนแบบกลุ่ม ที่มีกลุ่มของนักเรียนทำกิจกรรมเสร็จก่อนกลุ่มอื่น ได้มีกิจกรรมอย่างอื่นทำ เพื่อเป็นการส่งเสริมการเรียนรู้ให้กว้างขวาง และลึกซึ้ง ทำให้ผู้เรียนไม่เกิดความเบื่อหน่าย หรืออาจก่อปัญหาทางวินัย ในชั้นขึ้น

6. ขนาดรูปแบบของชุดการสอน ชุดการสอนไม่ควรใหญ่หรือเล็กเกินไป ควรจัดทำให้มีขนาดพอเหมาะ เพื่อสะดวกในการเก็บรักษาและการนำไปใช้ หน้ากล่องหรือซองควรระบุดังนี้

ชุดการสอนที่วิชา.....

เรื่อง.....ชั้น.....

ควน (Duan, 1973, p. 169) กล่าวว่า ชุดการสอนนั้นรู้จักแพร่หลายในชื่อต่าง ๆ กัน เช่น Learning Packages, Instructional Packages, Instructional Kits. ฯลฯ แต่อย่างไรก็ตาม

ชุดการสอนในลักษณะต่าง ๆ เหล่านี้มีสิ่งที่เป็นโครงสร้างพื้นฐานที่คล้ายคลึงกัน 7 ประการ คือ

1. การวางจุดมุ่งหมาย และเนื้อหาที่จะต้องเรียน

2. การบรรยายเนื้อหา

3. การวางวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม

4. การเลือกกิจกรรมในการเรียน

5. การวางกิจกรรมที่จะส่งเสริมให้เกิดทัศนคติ

6. เครื่องมือวัดผลครั้งแรก วัดผลตนเอง และวัดครั้งสุดท้าย

7. คู่มือครู

โฮเวล (Howell, 1973, p. 127) ได้กล่าวถึงชุดการสอนที่จะต้องประกอบด้วย องค์ประกอบต่อไปนี้

1. จุดมุ่งหมายของหลักสูตร และ วัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม
2. รายการเนื้อหาวิชา และกิจกรรมหรือวิธีการที่จะทำให้ผู้เรียนบรรลุถึงพฤติกรรม

ขั้นสุดท้าย

3. วิธีการวัดผลความก้าวหน้าของผู้เรียน เพื่อให้บรรลุจุดประสงค์ที่ตั้งไว้

จะเห็นได้ว่า ได้มีผู้ที่ได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับองค์ประกอบของชุดการสอนไว้ในลักษณะที่คล้ายคลึงกัน ซึ่งพอที่จะสรุปได้ว่า ชุดการสอนประกอบด้วย จุดมุ่งหมาย เนื้อหา กิจกรรม สื่อและอุปกรณ์การสอน คู่มือครู และแบบประเมินผลการเรียน ซึ่งองค์ประกอบเหล่านี้ถือเป็นองค์ประกอบสำคัญที่ควรระบุไว้ในชุดการสอนแต่ละชุดการสอน

ขั้นตอนในการสร้างชุดการสอน

ในการสร้างชุดการสอนจำเป็นต้องศึกษาองค์ประกอบและทดลองปฏิบัติในการสร้าง องค์ประกอบแต่ละอย่างจะต้องมีการสำรวจพิจารณาเลือกความเหมาะสมให้สัมพันธ์กัน และมีการทดลองกับผู้เรียน มีการปรับปรุงแก้ไขจนเป็นที่พอใจ จึงนำไปใช้ในการสร้างชุดการสอน นักการศึกษาหลายท่านได้ให้ข้อเสนอแนะในการสร้าง ชุดการสอนไว้ เช่น วิชัย วงษ์ใหญ่ (2535, หน้า 189 - 194) ได้เสนอแนะขั้นตอนในการดำเนินการสร้างชุดการสอน ดังนี้

1. ศึกษาสาระเนื้อหาที่จะนำมาทำเป็นชุดการสอนและนำมาวิเคราะห์แบบเป็นหน่วยของการเรียนย่อย โดยเรียงลำดับขั้นตอนของเนื้อหาสาระตามสิ่งที่จำเป็นต้องเรียนก่อนหลัง และตามขั้นตอนของความรู้ และลักษณะของวิชานั้น ๆ

2. เมื่อศึกษาเนื้อหาสาระและแบ่งหน่วยการเรียนการสอนแล้ว ให้พิจารณาว่าจะสร้างชุดการสอนแบบใด โดยคำนึงถึงผู้เรียนคือใคร จะให้อะไรกับผู้เรียน จะทำได้ดีเพียงใดเพื่อเป็นเกณฑ์ในการกำหนดการเรียน

3. กำหนดการเรียนการสอน โดยประมาณเนื้อหาสาระให้เหมาะสมกับเวลาที่กำหนด

4. กำหนดความคิดรวบยอด ให้สอดคล้องกับหน่วยและหัวเรื่อง

5. กำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ให้สอดคล้องกับความคิดรวบยอดและความรู้เนื้อหาเกี่ยวกับการเรียนรู้

6. วิเคราะห์งานโดยนำจุดประสงค์การเรียนรู้แต่ละข้อมาทำการวิเคราะห์เพื่อหากิจกรรมการเรียนการสอน แล้วจัดลำดับกิจกรรมการเรียนให้เหมาะสมถูกต้องสอดคล้องกับจุดประสงค์ที่กำหนดไว้ในแต่ละข้อ

7. เรียงลำดับกิจกรรมของแต่ละข้อที่วิเคราะห์แล้ว เพื่อไม่ให้เกิดความซ้ำซ้อนในการเรียน โดยคำนึงถึงพฤติกรรมพื้นฐานของผู้เรียนวิธีดำเนินการให้เกิดมีการเรียนการสอนขึ้น และการประเมินผล

8. การผลิตสื่อการเรียนการสอน ควรต้องจัดทำขึ้นและจัดหาไว้ให้เรียบร้อย ถ้าสื่อการเรียนเป็นของที่ใหญ่หรือมีคุณค่าควรบอกรายละเอียดเกี่ยวกับสื่อการเรียนให้ชัดเจนไว้ในคู่มือครู

9. การประเมินผล ควรประเมินก่อนและหลังการเรียนและควรให้สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนที่เราได้ตั้งไว้

10. ทดลองใช้ชุดการสอนเพื่อหาประสิทธิภาพ เพื่อปรับปรุงให้เหมาะสม ควรนำไปทดลองกับกลุ่มเล็ก ๆ ก่อน ตรวจสอบหาข้อบกพร่อง และแก้ไขปรับปรุงแล้วนำไปทดลองใช้กับเด็กทั้งชั้นกลุ่มใหญ่ เพื่อตรวจสอบข้อบกพร่องโดยพิจารณาส่งต่อไปนี้ คือ

10.1 ชุดการสอนนี้ต้องการความรู้เดิมของผู้เรียนหรือไม่

10.2 การนำเข้าสู่บทเรียนของชุดการสอนนี้เหมาะหรือไม่

10.3 กิจกรรมการเรียนการสอนและสื่อการเรียนการสอนเหมาะสมหรือไม่ มีปัญหาและอุปสรรคอะไรบ้าง

10.4 เนื้อหาสาระ ความคิดรวบยอด และจุดประสงค์สอดคล้องเหมาะสมหรือไม่

10.5 การประเมินผลหลังการเรียนเพื่อตรวจดูว่าพฤติกรรมการเรียนรู้ที่เปลี่ยนแปลงนั้นให้ความเชื่อมั่นมากน้อยเพียงใด

และนอกจากนี้ ชัยยงค์ พรหมวงศ์ (2526, หน้า 455 - 496) ได้กล่าวถึงในการผลิตชุดการสอนว่ามีขั้นตอนที่ต้องดำเนินการ 4 ขั้นตอน ดังนี้ คือ 1) วิเคราะห์เนื้อหา 2) วางแผนการสอน 3) ผลิตสื่อการสอน และ 4) ทดสอบประสิทธิภาพชุดการสอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 การวิเคราะห์เนื้อหา การวิเคราะห์เนื้อหา หมายถึง การจำแนกเนื้อหาวิชาออกเป็นหน่วยแยกย่อยลงไป จนถึงหน่วยระดับบทเรียน ซึ่งเป็นหน่วยที่ใช้สอนได้ 1 ครั้ง ชุดการสอนที่ผลิตขึ้นจึงเป็นชุดการสอนประจำหน่วยระดับบทเรียน คือ ชุดการสอนสำหรับการสอนแต่ละครั้ง สิ่งที่ต้องนำมาวิเคราะห์เนื้อหา คือ

1. กำหนดหน่วย หมายถึง การนำวิชาหรือหน่วยการสอนมากำหนดหน่วยระดับบทเรียนที่แต่ละหน่วยสอนได้ประมาณ 60 - 80 นาที (3 - 4 คาบ)

2. กำหนดหัวเรื่อง หมายถึง การนำแต่ละหน่วยมากำหนดหัวเรื่องที่ย่อยลงไปอีก

3. กำหนดคโมโนมติหรือความคิดรวบยอด หมายถึงการกำหนดข้อความที่เป็นแก่นหรือเป้าหมายที่สรุปรวบยอดเนื้อหาสาระให้ตรงกับหัวเรื่อง

ขั้นที่ 2 การวางแผนการสอน การวางแผนการสอนเป็นการคาดการณ์ล่วงหน้าว่าเมื่อครูเริ่มสอนโดยใช้ชุดการสอนจะต้องทำอะไรบ้างตามลำดับก่อนหลังโดยต้องทำความเข้าใจ 3 เรื่อง ด้วยกัน คือ

1. รูปแบบและประเภทของแผนการสอน

1.1 รูปแบบของแผนการสอนมีอยู่ 2 รูปแบบ คือ แบบเรียงหัวข้อ และแบบกิ่งเรียงหัวข้อกิ่งตาราง

1.2 ประเภทของแผนการสอน แบ่งออกได้เป็น 3 ประเภท คือ แผนการสอนระดับหน่วยประสบการณ์ แผนการสอนระดับหน่วยย่อย และแผนการสอนระดับบทเรียน

2. วิธีปรับแผนการสอนระดับหน่วย โดยที่แผนการสอนระดับหน่วยครอบคลุมเนื้อหาสาระและเวลาที่ต้องสอนไว้มาก เมื่อจะนำแผนการสอนระดับหน่วยมาใช้ต้องปรับเป็นแผนการสอนระดับบทเรียนเสียก่อน ซึ่งการปรับแผนการสอนระดับหน่วยและระดับหน่วยย่อยเป็นแผนการสอนระดับบทเรียนกระทำดังนี้

2.1 พิจารณาน้ำหนักที่กำหนดให้สอน

2.2 พิจารณาเนื้อหาย่อยของแผนการสอน

2.3 เขียนแผนการสอนระดับบทเรียนตามรูปแบบแผนการสอนที่ต้องการ

3. วิธีเขียนแผนการสอนระดับบทเรียน มีวิธีเขียน 2 วิธี คือ

3.1 กรอกแผนการสอนแบบเรียงหัวข้อ

3.2 กรอกแผนการสอนแบบกิ่งตาราง

ขั้นที่ 3 การผลิตสื่อการสอน เป็นการผลิตสื่อการสอนประเภทต่าง ๆ ตามที่ได้กำหนดไว้ในแผนการสอน ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 เรื่องด้วยกัน คือ

1. ลักษณะของสื่อที่จัดไว้ในชุดการสอน มีลักษณะดังนี้

1.1 เป็นสื่อประเภทวัสดุ ที่เป็นวัสดุที่ต้องใช้กับอุปกรณ์

1.2 เป็นสื่อประเภทวิธีการ ได้แก่ กิจกรรม การสาธิต การทดลองตามที่ได้ออกแบบและกำหนดไว้ในช่อง “กิจกรรมการเรียนรู้” ของแผนการสอน

1.3 สื่อที่กำหนดไว้ในแผนการสอนแต่ไม่ควรจัดไว้ในชุดการสอน ได้แก่ สิ่งที่มีราคาแพง แดกหักง่าย มีขนาดใหญ่เกินไป สื่อที่ใช้ร่วมกันสำหรับครูที่สอนวิชา และสื่อที่เป็นสิ่งที่มีชีวิต

2. การเสนอเนื้อหาในชุดการสอน การเสนอเนื้อหาในชุดการสอน การทำกิจกรรมต่าง ๆ ตามที่กำหนดไว้ในแผนการสอน สื่อหลักในกิจกรรมประเภทต่าง ๆ ได้แก่ บัตรเนื้อหา บัตรสรุปเนื้อหา บัตรกิจกรรม บัตรคำถาม และบัตรเฉลย

3. การทำกล่องและซองสำหรับชุดการสอน ชุดการสอนแต่ละชุดจะต้องมีกล่องชุดการสอน ภายในกล่องจะมีซองบรรจุบัตรสื่อประเภทต่าง ๆ เพื่อจัดไว้เป็นหมวดหมู่ให้สะดวกแก่การหยิบใช้สอย

ขั้นที่ 4 การทดสอบประสิทธิภาพชุดการสอน เป็นการประเมินคุณภาพชุดการสอน ด้วยการนำชุดการสอนไปทดลองใช้แล้วปรับปรุงให้มีคุณภาพตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้โดยได้กล่าวไว้ 3 เรื่องด้วยกัน คือ

1. แนวคิด การทดสอบประสิทธิภาพชุดการสอน โดยได้กล่าวถึงความจำเป็นที่จะต้องทดสอบประสิทธิภาพ การกำหนดเกณฑ์ประสิทธิภาพ และวิธีการคำนวณหาประสิทธิภาพ

2. ขั้นตอนการทดสอบประสิทธิภาพ เมื่อผลิตชุดการสอนขึ้นเป็นต้นฉบับแล้ว คือนำชุดการสอนไปทดสอบประสิทธิภาพตามขั้นตอน

3. วิธีการทดสอบประสิทธิภาพชุดการสอน มีแนวดำเนินการ ดังนี้

3.1 การเลือกนักเรียนมาทดลองชุดการสอน

3.2 ข้อควรคำนึงในการทดลองหาประสิทธิภาพชุดการสอน

3.3 บทบาทของครูในขณะทดลองประสิทธิภาพชุดการสอน

3.4 สิ่งที่ต้องปฏิบัติหลังทดลองประสิทธิภาพชุดการสอน

3.5 การยอมรับหรือไม่ยอมรับประสิทธิภาพชุดการสอน

การหาประสิทธิภาพชุดการสอน การหาประสิทธิภาพชุดการสอน ชัยยงค์ พรหมวงศ์ (2526, หน้า 490 - 495) ได้กล่าวถึงการทดสอบหาประสิทธิภาพชุดการสอนตรงกับภาษาอังกฤษว่า “Developmental Testing” คือการตรวจสอบพัฒนาการ เพื่อให้งานดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งหมายถึง การนำชุดการสอนไปทดลองใช้ (Try Out) เพื่อปรับปรุงและนำไปทดลองจริง (Trial Run) นำผลที่ได้มาปรับปรุงแก้ไข เสร็จแล้ว จึงผลิตออกมา ในการทดสอบประสิทธิภาพของชุดการสอนมีความจำเป็นด้วยเหตุผลหลายประการ ได้แก่

1. สำหรับหน่วยงานผลิตชุดการสอน เป็นการประกันคุณภาพของชุดการสอนว่าอยู่ในขั้นสูงเหมาะสมที่จะลงทุนผลิตออกมาเป็นจำนวนมาก หากไม่มีการทดสอบประสิทธิภาพแล้วผลิตออกมาใช้ประโยชน์ได้ไม่ดีก็จะเป็นการเปลืองทั้งเวลา แรงงานและเงิน

2. สำหรับผู้ใช้ชุดการสอน ชุดการสอนจะทำหน้าที่สอนโดยที่สร้างภาพการเรียนรู้ให้ผู้เรียนเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมตามที่มุ่งหวัง ดังนั้น ก่อนนำชุดการสอนไปใช้ ครูจึงควรมั่นใจว่าชุดการสอนนั้นมีประสิทธิภาพในการช่วยให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้จริง

3. สำหรับผู้ผลิตชุดการสอน การทดสอบประสิทธิภาพจะทำให้ผู้ผลิตมั่นใจได้ว่าเนื้อหาสาระที่บรรจุลงในชุดการสอนเหมาะสม ง่ายต่อการเข้าใจอันจะช่วยให้ผู้ผลิตมีความชำนาญสูงขึ้น เป็นการประหยัดแรงสมอง แรงงาน เวลา และเงินทองในการเตรียมต้นแบบ

การกำหนดเกณฑ์ประสิทธิภาพ เกณฑ์และประสิทธิภาพ หมายถึง ระดับประสิทธิภาพของชุดการสอนที่ช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ เป็นระดับที่ผู้ผลิตชุดการสอนจะพึงพอใจว่า หากชุดการสอนมีประสิทธิภาพถึงระดับนั้นแล้ว ชุดการสอนนั้นก็มีความคุ้มค่าที่จะนำไปสอนนักเรียน และคุ้มแก่การลงทุนผลิตออกมาเป็นจำนวนมาก

การกำหนดเกณฑ์ประสิทธิภาพกระทำได้โดยการประเมินพฤติกรรมของผู้เรียน

2 ประเภท คือ พฤติกรรมต่อเนื่อง (กระบวนการ) และพฤติกรรมขั้นสุดท้าย (ผลลัพธ์) โดยกำหนดค่าประสิทธิภาพเป็น E_1 (ประสิทธิภาพของกระบวนการ) E_2 (ประสิทธิภาพของผลลัพธ์)

1. ประเมินพฤติกรรมต่อเนื่อง คือ การประเมินต่อเนื่องซึ่งประกอบด้วยพฤติกรรมย่อยหลาย ๆ พฤติกรรม เรียกว่า “กระบวนการ” ของผู้เรียนที่สังเกตจาก การประกอบกิจกรรมกลุ่ม (รายงานกลุ่ม) และรายงานบุคคลได้แก่งานที่มอบหมาย และกิจกรรมอื่น ๆ โดยที่ผู้สอนได้กำหนดไว้

2. ประเมินพฤติกรรมขั้นสุดท้าย คือ ประเมินผลลัพธ์ของผู้เรียน โดยพิจารณาจากการสอบหลังเรียนและการสอบไล่

ประสิทธิภาพของชุดการสอนจะกำหนดเป็นเกณฑ์ที่ผู้สอนคาดหวังว่าผู้เรียนจะเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมเป็นที่พึงพอใจ โดยกำหนดเป็นเปอร์เซ็นต์ของผลเฉลี่ยของคะแนนการทำงานและการประกอบกิจกรรมผู้เรียนทั้งหมดต่อเปอร์เซ็นต์ของการทดสอบหลังเรียนของผู้เรียนทั้งหมดนั้นคือ E_1/E_2 คือประสิทธิภาพของกระบวนการ/ประสิทธิภาพของผลลัพธ์

ขั้นตอนการทดสอบประสิทธิภาพ เมื่อผลิตชุดการสอนขึ้นเป็นต้นแบบแล้วต้องนำชุดการสอนไปทดสอบประสิทธิภาพตามขั้นตอนต่อไปนี้

ขั้นที่ 1 1:1 (แบบเดี่ยว)

เป็นการทดลองกับผู้เรียนครั้งละ 1 คน โดยใช้เด็กอ่อน ปานกลาง และเด็กเก่ง คำนวณหาประสิทธิภาพเสร็จแล้วปรับปรุงให้ดีขึ้น โดยปกติคะแนนที่ได้จากการทดลองแบบเดี่ยวนี้จะได้คะแนนต่ำกว่าเกณฑ์มาก

ขั้นที่ 2 1:10 (แบบกลุ่ม)

เป็นการทดลองกับผู้เรียน 6 - 10 คน (คณะผู้เรียนที่เก่งกับอ่อน) คำนวณหาประสิทธิภาพแล้วปรับปรุง ในคราวนี้คะแนนของผู้เรียนจะเพิ่มขึ้นอีกเกือบเท่าเกณฑ์โดยเฉพาะจะห่างจากเกณฑ์ประมาณ 10%

ขั้นที่ 3 1: 100 (ภาคสนาม)

เป็นการทดลองกับผู้เรียนทั้งชั้น 40 - 100 คน คำนวณหาประสิทธิภาพแล้วทำการปรับปรุง ผลลัพธ์ที่ได้ควรใกล้เคียงกับเกณฑ์ที่ตั้งไว้ หากต่ำกว่าเกณฑ์ไม่เกิน 2.5% ก็ให้ยอมรับ หากแตกต่างกันมาก ผู้สอนต้องกำหนดเกณฑ์ประสิทธิภาพใหม่ โดยยึดสภาพความเป็นจริงเป็นเกณฑ์การยอมรับประสิทธิภาพ

การยอมรับหรือไม่ยอมรับประสิทธิภาพชุดการสอน การที่ยอมรับว่าชุดการสอนนั้นมีประสิทธิภาพหรือไม่ ชัยขงค์ พรหมวงศ์ (2539, หน้า 493 - 500) ได้เสนอแนะว่าประสิทธิภาพของชุดการสอนไม่ควรต่ำกว่าเกณฑ์เกิน 5% แต่โดยปกติจะกำหนดไว้ 2.5 % เช่น เราตั้งเกณฑ์ประสิทธิภาพไว้ 90/90 เมื่อทดลองแบบ 1: 100 แล้วชุดการสอนนั้นมีประสิทธิภาพ 87.5/87.5 เราก็สามารถยอมรับได้ว่าชุดการสอนนั้นมีประสิทธิภาพ

การยอมรับประสิทธิภาพของชุดการสอน มี 3 ระดับ คือ

1. สูงกว่าเกณฑ์
2. เท่าเกณฑ์
3. ต่ำกว่าเกณฑ์ แต่ยอมรับว่ามีประสิทธิภาพ

คุณค่าของชุดการสอน

ชุดการสอนที่สร้างขึ้นเมื่อนำไปหาประสิทธิภาพตามเกณฑ์ได้ตามเกณฑ์ ที่กำหนดไว้ เมื่อนำไปใช้ย่อมมีคุณค่าต่อการเพิ่มคุณภาพในการเรียนการสอนทั้งนั้น คุณค่าของชุดการสอนที่มีต่อการเรียนการสอนมีหลายประการ คุณค่าของชุดการสอน ซึ่งพอสรุปรวมกันได้ดังต่อไปนี้

1. ช่วยให้ผู้สอนถ่ายทอดเนื้อหาสาระและประสบการณ์ที่สลับซับซ้อนและลักษณะเป็นนามธรรม ซึ่งผู้สอนไม่สามารถถ่ายทอดด้วยการบรรยายได้ดี
2. ได้รับความสนใจของผู้เรียนต่อสิ่งที่กำลังศึกษา เพราะชุดการสอนจะเปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนด้วยตนเองมากที่สุด
3. เปิดโอกาสให้ผู้เรียนแสดงความคิดเห็นฝึกการตัดสินใจ แสวงหาความรู้ด้วยตนเอง และมีความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคม
4. เป็นการสร้างความพร้อมและความมั่นคงแก่ผู้สอน ลดภาระของผู้สอนเพราะชุดการสอนผลิตไว้เป็นหมวดหมู่ สามารถหยิบได้ทันที
5. ทำให้การเรียนของผู้เรียนเป็นอิสระจากอารมณ์ของผู้สอน ชุดการสอนสามารถทำให้ผู้เรียนเรียนได้ตลอดเวลา ไม่ว่าผู้สอนจะมีสภาพหรือมีความคับข้องทางอารมณ์มากน้อยเพียงใด

6. ช่วยให้ผู้เรียนเป็นอิสระจากบุคลิกภาพของผู้สอน เนื่องจากชุดการสอนทำหน้าที่ถ่ายทอดความรู้แทนครูผู้สอน แม้ครูผู้สอนจะพูดหรือสอนไม่เก่ง ผู้เรียนก็สามารถเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ และผู้เรียนได้รับความรู้ในแนวเดียวกัน

7. แก้ไขปัญหาความแตกต่างระหว่างบุคคล และส่งเสริมการศึกษารายบุคคล ตามความสนใจ ตามเวลา และ โอกาสที่เอื้ออำนวยแก่ผู้เรียนซึ่งแตกต่างกัน

8. ช่วยให้ผู้เรียนไม่ต้องเสียเวลาคิดค้นมากเพราะชุดการสอนผลิตและจัดไว้เป็นหมวดหมู่ เกิดจากการเอาวิธีการระบบเข้ามาใช้ ย่อมจะมีประสิทธิภาพเพราะ ได้ผ่านการทดลองหาประสิทธิภาพมาแล้ว โดยผู้มีความรู้ความชำนาญทั้งในด้านเนื้อหาและวิธีการ เพื่อสร้างเป็นแม่แบบและสามารถจะขยายออกไปได้

9. ช่วยนักเรียนให้รู้จักมุ่งหมายของการเรียนชัดเจน ตลอดจนรู้วิธีการที่จะบรรลุจุดมุ่งหมาย เป็นการเพิ่มพูนการสนใจในการเรียน นักเรียนได้เรียนรู้ด้วยการกระทำ

10. ชุดการสอนจะกำหนดบทบาทของครูและนักเรียนไว้แน่ชัดว่าตอนใด ใครจะทำอะไร อย่างไร รับผิดชอบของครู

11. เป็นกระบวนการเรียนรู้ที่ครบถ้วนในช่วงเวลาที่กำหนด นักเรียนรู้ผลการกระทำของตน เป็นการเสริมแรงการเรียนรู้ประการหนึ่ง

12. เปิดโอกาสให้ผู้เรียนรู้ เลือกวัสดุการเรียนและกิจกรรมที่เขาชอบ (ชัยยงค์ พรหมวงศ์, 2539, หน้า 117)

นอกจากนี้ จิรัช วังษ์ใหญ่ (2535, หน้า 192 - 193) และบุญเกิด ควรหาเวช (2530, หน้า 84) ได้กล่าวถึงคุณค่าของชุดการสอนเพิ่มเติมไว้ดังนี้

1. ช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการสอนของครู ช่วยอำนวยความสะดวกในการสอนของครู
2. เพิ่มประสิทธิภาพในการเรียนของผู้เรียน และช่วยรักษาระดับความสนใจของผู้เรียนอยู่ตลอดเวลา
3. ส่งเสริมการเรียนแบบรายบุคคล ผู้เรียนเรียนได้ตามความสามารถ ความถนัด ความสนใจ ตามเวลา และโอกาสที่เหมาะสมของแต่ละคน
4. ช่วยขจัดปัญหาการขาดแคลนครู เพราะชุดการสอนช่วยให้ผู้เรียนเรียนด้วยตนเอง หรือต้องการความช่วยเหลือจากครูเพียงเล็กน้อย
5. ช่วยในการศึกษานอกระบบโรงเรียน เพราะผู้สอนสามารถนำเอาชุดการสอนไปใช้ได้ทุกสถานที่และทุกเวลา
6. เป็นแหล่งความรู้ที่ทันสมัย และคำนึงถึงหลักจิตวิทยาการเรียนรู้
7. ช่วยให้ผู้เรียนได้ตรงตามจุดมุ่งหมาย

8. ช่วยให้ผู้เรียนจำนวนมากได้รับความรู้แนวเดียวกันอย่างมีประสิทธิภาพ

9. ช่วยฝึกให้ผู้เรียนรู้จักเคารพนับถือความคิดเห็นของผู้อื่น

จากคุณค่าและประโยชน์ของชุดการสอนดังกล่าวมาแล้ว นับได้ว่า ชุดการสอนนั้นมีประโยชน์สำหรับการเรียนการสอนเป็นอย่างยิ่ง ชุดการสอนเป็นสื่อเทคโนโลยีและนวัตกรรมทางการศึกษาที่มีความเหมาะสมที่จะนำไปใช้ในการสอนได้เป็นอย่างดี และนอกจากนี้ยังช่วยอำนวยความสะดวกให้กับครูซึ่งเหมาะที่จะนำมาใช้ในสภาพการจัดการเรียนการสอนในปัจจุบันมาก ครูจึงควรศึกษาความรู้ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับชุดการสอน เพื่อจะได้นำมาเป็นแนวทางในการนำชุดการสอนมาใช้ในการเรียนการสอนต่อไป

จากการศึกษาเรื่องการสร้างชุดการสอน ผู้วิจัยได้กำหนดให้ชุดการสอนภาษาอังกฤษแนวบูรณาการ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 เป็นชุดการสอนประเภท ชุดการสอนสำหรับกิจกรรมกลุ่ม ซึ่งเป็นชุดการสอนที่มุ่งให้ผู้เรียนได้ทำกิจกรรมร่วมกันเป็นกลุ่ม มีการช่วยเหลือกันและกัน มีลักษณะเป็นศูนย์การเรียนรู้ โดยจัดในรูปสื่อประสม ซึ่งมีทั้งสื่อรายบุคคลและสื่อสำหรับกลุ่มที่นักเรียนในกลุ่มสามารถใช้ร่วมกันได้ นอกจากนี้ชุดการสอนที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นดังกล่าวประกอบด้วย คู่มือการใช้ชุดการสอน แผนการจัดการเรียนรู้ กิจกรรมการเรียนการสอน สื่อการเรียนการสอน แบบฝึกหัด และแบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

การวัดผลและประเมินผล

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง คุณลักษณะรวมถึงความรู้ ความสามารถของบุคคล อันเป็นผลจากการเรียนการสอน หรือ มวลประสบการณ์ต่าง ๆ ทั้งปวง ที่บุคคลได้จากการเรียนการสอนทำให้บุคคลมีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมในด้านต่าง ๆ ของสมรรถภาพทางสมอง การวัดผลสัมฤทธิ์เป็นการตรวจสอบพฤติกรรม ของผู้เรียนในด้านพุทธิพิสัยซึ่งเป็นการวัด 2 องค์ประกอบตามจุดมุ่งหมายและลักษณะของวิชาที่เรียน คือ การวัดด้านเนื้อหา และการวัดด้านการปฏิบัติ สำหรับแบบทดสอบที่ใช้วัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนตามแนวคิดของ พวงรัตน์ ทวีรัตน์ (2540, หน้า 29 - 30) แบ่งออกได้เป็น

1. วัดด้านการปฏิบัติ เป็นการตรวจสอบความรู้ความสามารถทางการปฏิบัติ โดยให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติจริงให้เห็นเป็นผลงานปรากฏ
2. แบบปากเปล่า การสอนแบบนี้มักกระทำป็นรายบุคคล ซึ่งเป็นการสอนที่ต้องการดูแลเฉพาะอย่าง เช่น การอ่านฟังเสียง การสอบสัมภาษณ์ ซึ่งต้องการการใช้ถ้อยคำในการตอบคำถาม รวมทั้งการแสดงความคิดเห็นและบุคลิกภาพต่าง ๆ ซึ่งต้องการวัดความรู้ความเข้าใจ

ในเรื่องที่ทำ ตลอดจนแง่มุมต่าง ๆ การสอบปากเปล่าสามารถได้รายละเอียดลึกซึ้งและคำถามสามารถเปลี่ยนแปลงหรือเพิ่มเติมได้ตามต้องการ

3. แบบเขียนตอบ เป็นการวัดที่ให้ผู้สอบเขียนเป็นคําหนังสือตอบ ซึ่งมีรูปแบบการตอบอยู่ 2 แบบ คือ

3.1 แบบความเรียง ซึ่งได้แก่ การสอบวัดที่ใช้ข้อสอบแบบอัตนัยหรือความเรียง

3.2 แบบจำกัดคําตอบ ซึ่งเป็นการสอบที่กำหนดขอบเขตของคําถามที่จะให้ตอบหรือกำหนดคําตอบมาให้เลือก ซึ่งมีรูปแบบของคําถามคําตอบอยู่ 4 รูปแบบ คือ

3.2.1 แบบเลือกทางใดทางหนึ่ง

3.2.2 แบบจับคู่

3.2.3 แบบเติมคํา

3.2.4 แบบเลือกตอบ

การสร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ เป็นการวัดพฤติกรรมด้านพุทธิพิสัย เป็นพฤติกรรมที่เกี่ยวกับสมรรถภาพทางสมองหรือสติปัญญาในการเรียนรู้ของผู้เรียน ซึ่ง ถ้วน สายยศ และอังคณา สายยศ (2538, หน้า 172 - 176) พวงรัตน์ ทวีรัตน์ (2536, หน้า 165) เยาวดี วิบูลย์ศรี (2539, หน้า 20 - 21) และภัทรา นิคมานนท์ (2538, หน้า 41 - 49) ได้เสนอแนวทางในการสร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ที่เหมือนกันว่า ควรสร้างให้ครอบคลุมพฤติกรรมต่าง ๆ ทั้ง 6 ประเภท ซึ่งเรียงลำดับพฤติกรรมจากขั้นต่ำสุดไปหาพฤติกรรมขั้นสูงสุดดังนี้

1. ด้านความรู้ ความจำ คือ การวัดความสามารถที่ระลึกออกมาได้หรือจำได้นั่นเอง และประสบการณ์ต่าง ๆ ที่ได้รับการเรียนการสอนโดยตรงและจากการอ่านหนังสือ และตำราต่าง ๆ

2. ด้านความเข้าใจ เป็นการวัดความสามารถในการจับใจความสำคัญ การแปลความหมายของสิ่งต่าง ๆ เหตุการณ์หรือเรื่องราวต่าง ๆ ได้ สามารถตีความหมายของเรื่องราวนั้นได้ หรือสามารถขยายความและนัยของเรื่องนั้น ๆ ให้กว้างไกลไปจากสภาพข้อเท็จจริงเดิมได้

3. ด้านการนำไปใช้ คือ ความสามารถในการนำความรู้ และความเข้าใจในสิ่งต่าง ๆ หรือเรื่องราวต่าง ๆ ที่ได้เรียนมาไปใช้แก้ปัญหาในสถานการณ์ใหม่ ๆ ที่ต่างไปจากที่เคยเรียนแต่ใช้หลักวิชาการรองรับร่วมกัน

4. ด้านการวิเคราะห์ คือ ความสามารถในการแยกแยะส่วนต่าง ๆ ของเหตุการณ์ เรื่องราว การกระทำ ข้อเท็จจริง หรือเนื้อหาต่าง ๆ ว่าประกอบด้วยอะไร มีจุดมุ่งหมาย หรือความประสงค์สิ่งใด เพื่อสกัดให้เห็นถึงสิ่งที่เป็นสาระสำคัญหรือแก่นสาร ที่เป็นต้นกำเนิดทำให้องค์ประกอบเหล่านั้นจับกันขึ้นเป็นกลุ่มก้อน หรือเรื่องราวขึ้นมาได้

5. ด้านการสังเคราะห์ คือ ความสามารถในการผสมส่วนย่อย ๆ เข้าเป็นเรื่องราวเดียวกัน เป็นการวัดว่านักเรียนจะสามารถนำเอาความรู้แต่ละหน่วยรวมกันจัดเป็นหน่วยใหม่ขึ้นหรือ โครงสร้างใหม่ที่ต่างจากเดิมได้หรือไม่หรือเพื่อรวมเป็นข้อสรุปหรือข้อยุติ

6. ด้านการประเมินค่า คือ ความสามารถในการวินิจฉัย ตีราคา โดยสรุปอย่างมีหลักเกณฑ์ สิ่งที่ดีราคาอาจเป็นวัตถุ สิ่งของ ผลงานต่าง ๆ หรือเป็นความคิดเห็นก็ได้

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้การวัดผลและประเมินผลแบบ การประเมินผลตามสภาพจริง และ การประเมินผลทางภาษา ดังนี้

การประเมินผลตามสภาพจริง

ในการจัดการเรียนการสอน การสอนกับการวัดและประเมินผลเกี่ยวข้องกันมาตั้งแต่ต้น จนอาจกล่าวได้ว่า เมื่อมีการสอนต้องมีการสอบควบคู่ไปเสมอ เพียงแต่ว่าวิธีการวัดและการประเมิน อาจเปลี่ยนรูปแบบไปตามยุคสมัย การประเมินเป็นส่วนที่สำคัญและจำเป็นของกระบวนการเรียน การสอน มีความหมายมากกว่าการให้รางวัลเป็นเกรดหรือคะแนนรวม แต่เป็นการหาคำตอบ ในทางบวก และให้ข้อมูลย้อนกลับเกี่ยวกับความก้าวหน้าของผู้เรียน เพื่อตรวจสอบว่า การสอนนั้น บรรลุเป้าหมายในระดับใด ผลจากการประเมินจะนำไปสู่การตัดสินใจที่มีผลต่อโรงเรียนใน เชิงบริหารและทางสังคม การประเมินที่ดีส่วนหนึ่งต้องเป็นเสมือนเครื่องช่วยในการเรียน และอีก ส่วนหนึ่งเป็นเสมือนเครื่องมือในการวัดและบ่งบอกถึงความสามารถของผู้เรียนตลอดหลักสูตร

จากกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่เปลี่ยนแปลง ภาระงานด้านการประเมินผลการเรียน ระบบการวัดและประเมินผลที่ครูสอนภาษาอังกฤษต้องดำเนินการจึงต้องเปลี่ยนแปลงไปด้วย เพื่อให้เกิดความสอดคล้องกัน การประเมินผลในชั้นเรียนตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานจึงเน้น ไปที่การวัดและประเมินผล ซึ่งจะนำไปสู่การมองให้เป็นสภาพที่แท้จริงของผู้เรียน และสภาพจริง ของการเรียนการสอน จากสิ่งที่ผู้เรียนได้แสดงออก (Student Performance) ซึ่งสะท้อนให้เห็น ความสามารถอย่างหลากหลายในการพัฒนาคนอย่างชัดเจน สอดคล้องกับสภาพที่มีในตนเอง และ จากการลงมือปฏิบัติจริง ซึ่งชี้ให้เห็นวิธีการตัดสินใจและแก้ปัญหาด้วยตนเอง การใช้กิจกรรม การประเมินตามสภาพจริง (Authentic Assessment) จะช่วยให้ค้นพบได้ว่า ผู้เรียนเรียนรู้เรื่อง ต่าง ๆ มากน้อยเพียงใด

การประเมินผลตามสภาพจริง เป็นส่วนหนึ่งของการประเมินผลการปฏิบัติ (Performance Assessment) ซึ่งความหมายของการประเมินผลการปฏิบัติ คือ การประเมิน ความสำเร็จของการปฏิบัติงานอย่างใดอย่างหนึ่งของผู้เรียน เช่น การเขียนเรียงความ การรายงาน หน้าชั้น การปฏิบัติงานกลุ่ม การจัดทำหนังสือนิทาน เป็นต้น แต่ถ้ามองการปฏิบัติดังกล่าวอยู่ในบริบท ของชีวิตจริง

(Real - Life Context) โดยที่ครูผู้สอนมิได้กำหนดชี้แนะ จนกระทั่งเป็นงานที่จะต้องทำตามแบบมากจนเกินไป ไม่ว่าจะเป็นการเรียงความ การบันทึกประจำวัน การเสนอรายงานเหตุการณ์ หรือสถานการณ์ที่ผู้เรียนมีโอกาสเสนอความคิดสร้างสรรค์ภาษาอย่างอิสระ การประเมินผลงานดังกล่าวจัดเป็นการประเมินผลตามสภาพจริง สถานการณ์ที่จะใช้ในการประเมินผลตามสภาพจริงส่วนใหญ่จึงอยู่ในบริบทของกิจกรรมการเรียนการสอนตามปกติ โดยผู้เรียนมีโอกาสแสดงพฤติกรรมในบริบทชีวิตจริง เช่น ผู้เรียนสามารถเลือกเรื่องเอง กำหนดขั้นตอนการเขียนเอง กำหนดความยาวของเรื่องและเวลาเขียน เป็นต้น ทั้งนี้อาจขอคำปรึกษาแนะนำจากครูผู้สอน และผู้เรียนสามารถนำผลงานเขียนดังกล่าวเก็บรวบรวมไว้ในแฟ้มงานได้ในที่สุด ส่วนผู้ประเมินนั้นอาจจะเป็นบุคคลใดบุคคลหนึ่งหรือหลายฝ่าย ดังต่อไปนี้

1. ครูผู้สอนเป็นผู้ประเมิน (Teacher Assessment)
2. ผู้เรียนประเมินตนเอง (Self Assessment)
3. เพื่อนประเมิน (Peer Assessment)
4. การประเมินและการบันทึกจากผู้เกี่ยวข้องอื่น ๆ เช่น ผู้ปกครอง ครูแนะแนว

ครูประจำชั้น เป็นต้น

ตารางที่ 2 แสดงตัวอย่างสถานการณ์หรือผลงานที่ใช้ในการประเมินวิธีการและเครื่องมือ
ประเมินผลตามสภาพจริง

สถานการณ์หรือผลงาน	วิธีการ	เครื่องมือ
การพูด		
1. การสนทนาเป็นคู่ เป็นกลุ่ม	1. การสังเกต	1. แบบสำรวจรายการ
2. การเล่าเรื่อง	2. การตรวจผลงาน	2. แบบจัดอันดับคุณภาพ
3. การพูดได้วาทะ การแสดง บทบาทสมมติ	3. การสัมภาษณ์	3. เกณฑ์ชี้แจง (Scoring Rubrics)
4. การอภิปราย	4. การประเมินผลงาน หรือ ความก้าวหน้าจากเกณฑ์	4. คำถามสำหรับสัมภาษณ์
5. การเล่าข่าว	การประเมินหรือเพิ่มงาน	
6. การสัมภาษณ์ เป็นต้น		
การเขียน		
1. บันทึกความคิด เหตุการณ์	1. การตรวจผลงาน	1. แบบสำรวจรายการ
2. ประสพการณ์ เช่น บันทึกประจำวัน บันทึกเหตุการณ์รายวัน บันทึกประสพการณ์ เหตุการณ์	2. การพิจารณา ความก้าวหน้าของผลงานในแฟ้มงาน	2. มาตรฐานประมาณค่า
3. การเขียนบันทึกเกี่ยวกับงานธุรกิจ ความประสงค์ ความต้องการ เช่น จดหมาย บันทึกย่อ รายงาน รายงานผล การสำรวจ เรื่องความเป็นต้น		3. แบบประเมินตนเอง
4. ผลงานประพันธ์ เช่น บทร้อยกรอง เรื่องเล่า นิทาน การแสดง		4. บันทึก รายงานของบุคคลที่เกี่ยวข้อง
การปฏิบัติ		5. แบบที่ใช้สำหรับการประเมิน โดยเพื่อนหรือกลุ่ม
1. บทบาทสมมติ	1. การตรวจผลงาน	6. แฟ้มงาน
2. การแสดง	2. การพิจารณา	
3. นาฏการ	ความก้าวหน้าของผลงานในแฟ้มงาน	
		1. แบบสำรวจรายการ
		2. มาตรฐานประมาณค่า
		3. แบบประเมินตนเอง
		4. บันทึก รายงานของบุคคลที่เกี่ยวข้อง
		5. แบบที่ใช้สำหรับการประเมิน โดยเพื่อนหรือกลุ่ม
		6. แฟ้มงาน

ตารางที่ 2 (ต่อ)

สถานการณ์หรือผลงาน	วิธีการ	เครื่องมือ
การนำเสนอด้วยสื่อและเทคโนโลยี		
1. วิดีทัศน์	1. การตรวจผลงาน	1. แบบสำรวจรายการ
2. ภาพยนตร์	2. การพิจารณาความก้าวหน้า	2. มาตรฐานประมาณค่า
3. เทปเสียง	ของผลงานในแฟ้มงาน	3. แบบประเมินตนเอง
4. สไลด์		4. บันทึก รายงานของบุคคลที่
5. ภาพเรื่อง		เกี่ยวข้อง
6. สิ่งพิมพ์		5. แบบที่ใช้สำหรับการประเมิน
7. โปรแกรมคอมพิวเตอร์		โดยเพื่อนหรือกลุ่ม
		6. แฟ้มงาน

ทั้งผลงานและผลการประเมินดังกล่าว สามารถนำไปเก็บไว้ในแฟ้มงาน (Portfolios) โดยเลือกผลงานหรือผลการประเมินที่สำคัญที่จะช่วยให้ทั้งครู ผู้ปกครอง และผู้เรียนมีข้อมูล ที่เกี่ยวกับพัฒนาการของตนเอง ซึ่งสามารถนำไปเป็นแนวทางในการปรับปรุงกระบวนการเรียน การสอน หรือ นำไว้เป็นแนวทางในการพิจารณาผ่านเกณฑ์มาตรฐานการเรียนรู้ หรือพิจารณา ให้ผ่านการสอบภาคปฏิบัติในการสอบปลายภาคหรือปลายปีก็ได้ (กุศยา แสงเดช, 2548, หน้า 198 - 200)

การประเมินผลทางภาษา

ในการจัดการเรียนการสอนตามแนวการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร ครูผู้สอนเป็นผู้ที่ เสาะแสวงหาวิธีสอนและเทคนิคการสอนภายในชั้นเรียนให้เกิดความรู้แบบผสมผสาน โดยคาดหวัง ว่าผู้เรียนจะต้องมีความรู้และทักษะทางภาษาโดยนำความรู้จากกระบวนการเรียนรู้ภาษา ตลอดจน กระบวนการต่าง ๆ มาผนวกเข้ากับความรู้ที่เกิดขึ้นภายในตน และสามารถใช้ภาษาตามสถานการณ์ ต่าง ๆ ได้จริง ส่วนลักษณะภาษาที่นำมาประเมินควรเป็นภาษาที่ใช้ในสถานการณ์การสื่อสาร ตามสภาพจริง คือ เป็นข้อความที่สมบูรณ์ในตัวเอง เป็นภาษาที่เจ้าของภาษาใช้ มีความเป็น ธรรมชาติ อยู่ในบริบท ทั้งนี้ต้องคำนึงถึงความสามารถและประสบการณ์ของผู้เรียนด้วย การประเมินความสามารถในการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร ควรประเมินความสามารถในการสื่อ ความหมายจริง ๆ ไม่ควรแยกการใช้ภาษาออกจากสถานการณ์ และควรวัดให้ครอบคลุม นั่นคือ ต้องประเมินทั้งความรู้ ซึ่งหมายถึง เนื้อหาทางภาษา ประกอบด้วย เสียง คำศัพท์ โครงสร้าง ไวยากรณ์ประเมินทั้งความสามารถหรือประสิทธิภาพ ซึ่งหมายถึง ทักษะในการนำความรู้ไปใช้

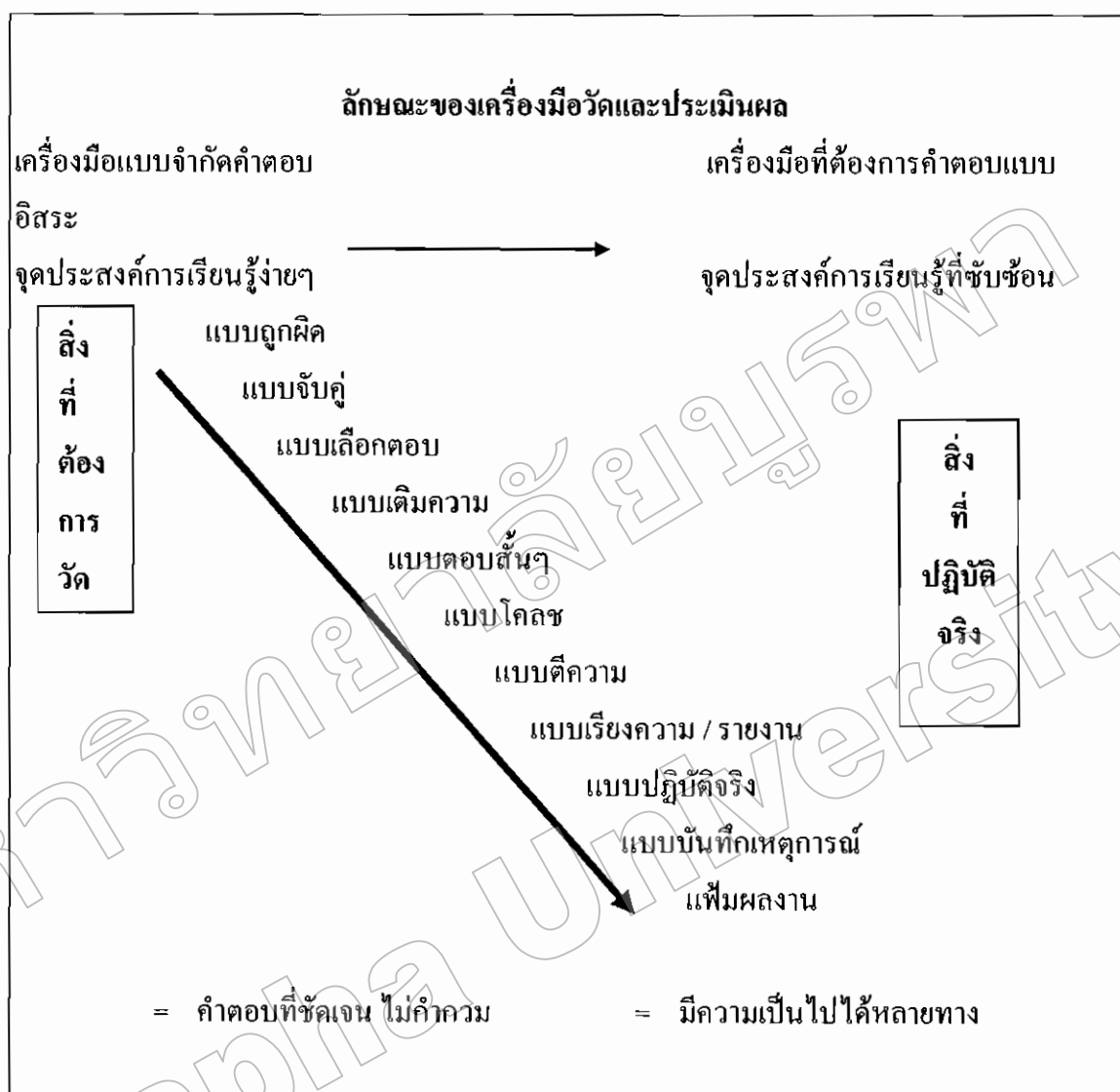
การเลือกใช้ภาษาได้เหมาะสมสอดคล้องกับความคิดและสถานการณ์ และประเมินขอบเขตของการใช้ภาษานั้นคือ สมรรถภาพในการสื่อสาร ซึ่งหมายถึง ทักษะการรู้จักปรับตนของนักเรียนในสถานการณ์การสื่อสารสามารถแยกได้เป็น 4 สมรรถภาพย่อย ดังนี้

1. สมรรถภาพทางภาษา (Linguistic Competence) เป็นสิ่งที่บ่งบอกถึงความสามารถในการใช้เนื้อหาภาษา ได้แก่ การเปล่งเสียง การสร้างคำ การใช้คำศัพท์ และ โครงสร้างประโยค
2. สมรรถภาพทางภาษาสังคมและวัฒนธรรม (Socio - Linguistic and Socio - Cultural Competence) เป็นความสามารถในการรู้จักใช้ภาษาตามวัฒนธรรมสังคม รู้จักปรับภาษาให้เหมาะสมกับบุคคลและกฎเกณฑ์ทางสังคม ตามบทบาทและสถานภาพในสถานการณ์การสื่อสาร
3. สมรรถภาพทางการเรียบเรียงถ้อยคำ (Discursive Competence) เป็นความสามารถในการเรียบเรียงลำดับความคิด เชื่อมโยงประโยคเป็นข้อความ เชื่อมโยงข้อความเป็นความหลัก ความรอง รายละเอียดตามบริบท ไม่ว่าจะเป็นข้อความ เชื่อมโยงข้อความที่สื่อสารด้วยวาจาหรือเป็นลายลักษณ์อักษร
4. สมรรถภาพทางยุทธศาสตร์การสื่อสาร (Strategic Competence) เป็นความสามารถในการใช้วิธีการทดแทนต่าง ๆ เพื่อดำเนินการสื่อสารให้ต่อเนื่อง เช่น การอธิบายคำด้วยท่าทาง หรือด้วยการใช้ประโยคเทียบเคียง

การประเมินผลทางภาษา จึงไม่ได้มีลักษณะเป็นเส้นตรงแต่เป็นแบบวงจร โดยแต่ละส่วนมีหน้าที่ให้ข้อมูลแก่กันและกัน และควรนำมาใช้เป็นเครื่องมือในการเรียน ช่วยให้ผู้เรียนได้ทบทวนสิ่งที่เขาได้เรียนมา และเพื่อให้เกิดความรู้สึกรู้สึกภูมิใจในผลที่เกิดกับตนเอง

เครื่องมือวัดและประเมินผลทางภาษา

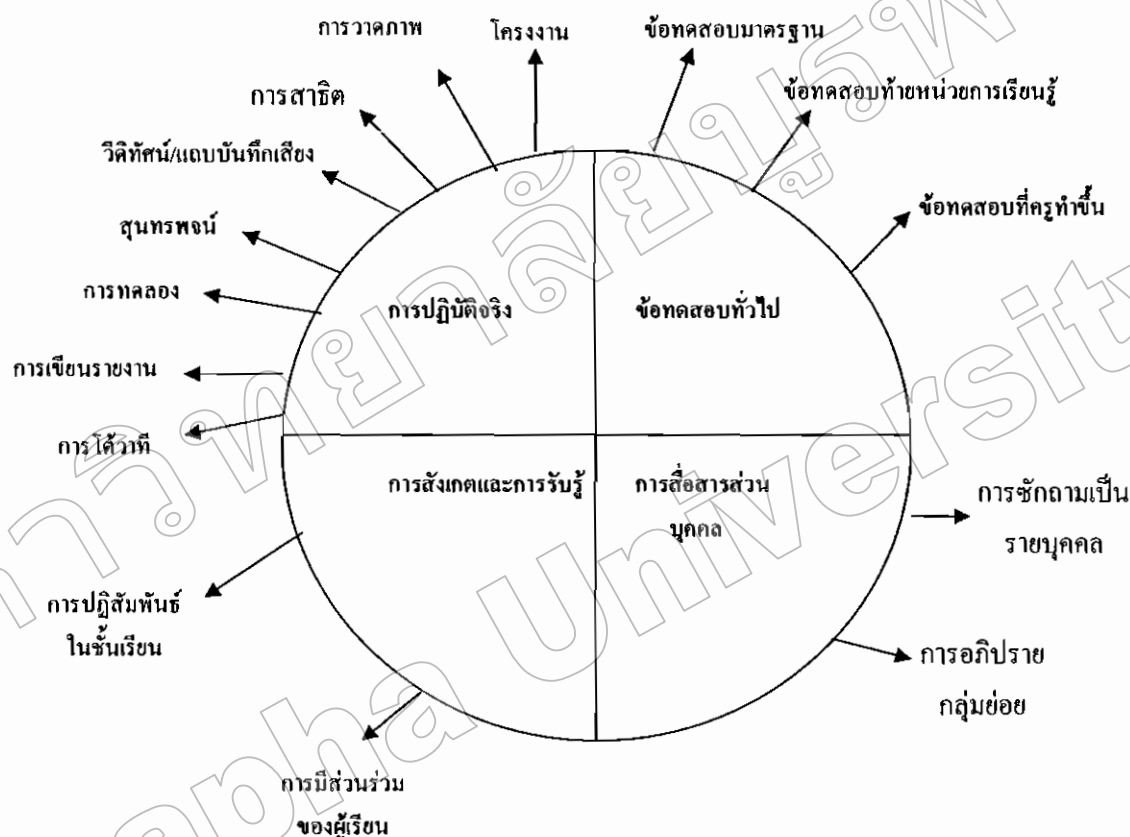
ผู้สอนสามารถเลือกใช้เทคนิคการประเมินทางภาษาหลาย ๆ รูปแบบ ในการรวบรวมข้อมูลความสามารถของผู้เรียน ที่สอดคล้องกับผลการเรียนรู้ที่คาดหวังแตกต่างกันไปตามจุดประสงค์การเรียนรู้ ที่จัดลำดับตามลักษณะความยากง่าย จากแบบจำกัดคำตอบ ไปสู่แบบที่สามารถตอบได้อย่างอิสระ ตามลักษณะของเครื่องมือที่ได้ออกกำหนดไปในทิศทางเดียวกัน

ภาพที่ 3 แสดงลักษณะของเครื่องมือวัดและประเมินผล (กรมวิชาการ, 2546 ข, หน้า 247)

จากลักษณะของข้อสอบแบบต่าง ๆ ดังที่กล่าวมาแล้วข้างต้น สามารถสรุปเป็นลักษณะการประเมินผลทางภาษาได้ ประเภทใหญ่ ๆ ได้ดังนี้

แผนภูมิการประเมินผล

ภาพที่ 4 แผนภูมิการประเมินผล (กรมวิชาการ, 2546 ข, หน้า 248)

การประเมินความสามารถในการใช้ภาษาควรเน้นวิธีการและเครื่องมือวัดที่หลากหลาย เน้นการปฏิบัติให้สอดคล้องและเหมาะสมกับสาระการเรียนรู้ กระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียน และสามารถดำเนินการอย่างต่อเนื่องควบคู่กับการจัดการเรียนรู้ของผู้เรียน เช่น การวัดภาคปฏิบัติ การสังเกต การสัมภาษณ์ การตรวจผลงาน การบันทึกพฤติกรรม แฟ้มสะสมงาน ฯลฯ ทั้งนี้วิธีการและเครื่องมือวัดที่เลือกใช้จะต้องสอดคล้องกับเนื้อหาภาษาหรือทักษะที่ต้องการวัดด้วย

แนวทางการทดสอบทางภาษา

การทดสอบทักษะการฟัง เช่น

1. การทดสอบจับใจความสำคัญของคำพูด (Skimming) เช่น

- 1.1 ฟังข่าวแล้ว ให้นักเรียนเขียนชื่อบุคคล สถานที่ที่ได้ยินข่าว
- 1.2 ฟังผู้สอนเล่าเรื่องหรือนิทานที่คุ้นเคย นักเรียนตั้งชื่อเรื่อง
- 1.3 ฟังผู้สอนเล่า อธิบาย เกี่ยวกับสถานที่ สิ่งของ บุคคล หรือเหตุการณ์ ฯลฯ

นักเรียนเขียนสิ่งที่ผู้สอนเล่า

- 1.4 ฟังเทปที่บันทึกจากรายการวิทยุ เช่น ข่าวทั่วไป ข่าวกีฬา พยากรณ์อากาศ ฯลฯ

นักเรียนบอกว่าเป็นรายการประเภทใด

2. การทดสอบความเข้าใจข้อความ (Oral Comprehension)

แบบทดสอบความเข้าใจในการฟังที่เป็นมาตรฐานมักจะมีการทดสอบความเข้าใจข้อความอยู่ด้วย การทดสอบความเข้าใจในการฟังสามารถวัดได้ทั้งที่เป็นหน่วยความหมายย่อยและความเข้าใจสารโดยรวม เช่น

2.1 การทดสอบหน่วย

2.2 การฟังอย่างคร่าว ๆ เพื่อจับคำศัพท์ที่รู้ความหมาย

2.3 การจับใจความสำคัญ โดยการ

2.3.1 ฟังเรื่องราวหรือนิทาน สถานที่ บุคคล เหตุการณ์ ฯลฯ แล้วตั้งชื่อเรื่อง

2.3.2 ฟังบทความแล้วสรุปใจความ ด้วยการเขียน หรือตอบกลับ True/ False

2.3.3 ฟังแถบบันทึกเสียงเกี่ยวกับเรื่องราวต่าง ๆ ในชีวิตประจำวัน เช่น กีฬา

บันเทิง พยากรณ์อากาศ ฯลฯ แล้วบอกได้ว่า เป็นเรื่องเกี่ยวกับอะไร

2.3.4 ฟังบทสนทนาแล้วเลือกภาพที่ตรงกับบทสนทนานั้น ๆ

3. การทดสอบการรับข้อมูล เช่น

3.1 ให้ฟังข้อความ แล้วให้กรอกข้อมูล หรือทำเครื่องหมายแสดงเส้นทาง

จุดหมายปลายทางลงในตารางหรือแผนที่

3.2 สมมติให้ผู้เรียนอยู่ในสถานการณ์ แล้วสรุปข้อความจากสิ่งที่ได้ยิน

3.3 ให้ผู้เรียนฟังเฉพาะข้อความที่ต้องการ และจดบันทึกไว้

4. การทดสอบถ่ายทอดคำพูดหรือเรื่องราว (Transfer the Oral Messages)

ใช้วัดในระดับที่ค่อนข้างสูง เป็นการทดสอบความสามารถของ 2 ทักษะที่ปรากฏในชีวิตจริง คือ ทักษะการรับสารและถ่ายทอดออกเป็นทักษะการส่งสาร เช่น สมมติให้นักเรียนได้รับโทรศัพท์ฝากข้อความแล้วให้จดบันทึกไว้ หรือให้นำไปส่งข่าวต่อด้วยการพูดก็ได้ ซึ่งถ้าวัด

เฉพาะทักษะการรับสาร ก็อาจให้ถ่ายทอดเป็นภาษาแม่ได้ รูปแบบนี้สามารถนำไปใช้กับนักเรียนระดับสูงได้ หรือผู้สอนเล่าเรื่องให้นักเรียนฟังแล้วให้นักเรียนไปเล่าให้เพื่อนฟัง แล้วบันทึกเทปไว้สำหรับให้คะแนนภายหลัง

5. การเขียนตามคำบอก (Dictation)

แบบสอบการเขียนตามคำบอก สามารถทำนายความชำนาญทางภาษาที่มีอยู่ได้ และผู้สอนสามารถทราบถึงปัญหาของนักเรียนในด้านโครงสร้าง

การทดสอบการฟังนั้น อาจทำได้ในลักษณะของทักษะสัมพันธ์ระหว่างฟัง - เขียน หรือ ฟัง - พูด เป็นการทดสอบความสามารถ 2 ลักษณะที่ปรากฏในชีวิตจริง ทักษะการรับสาร และถ่ายทอดเป็นทักษะการส่งสาร ฯลฯ

การทดสอบทักษะการพูด แบ่งออกได้เป็น 2 ลักษณะ ดังนี้

1. การพูดที่มีการควบคุม สามารถทดสอบได้โดย

1.1 การให้คำแนะนำที่สามารถมองเห็นได้ แต่นักเรียนควรมีความคุ้นเคยกับสัญลักษณ์ที่ใช้เสียก่อน

1.2 การให้คำแนะนำที่เป็นคำพูด อาจใช้ภาษาแม่ หรือภาษาที่เรียน หรือในบางครั้ง อาจเขียนก็ได้

1.3 การสอบพูดปากเปล่าด้วยวิธีการทดสอบแบบโคลซ (Cloze)

1.4 การเล่าเรื่อง (Narrative Task) เล่าเรื่องให้ฟังแล้วให้ไปเล่าต่อให้เพื่อนฟังแล้ว บันทึกเทปไว้

1.5 ให้พูดตามสถานการณ์สมมติโดยใช้ภาษาตามหน้าที่ (Function) ที่เหมาะสม

2. การพูดโดยอิสระในสถานการณ์การสื่อสารอย่างแท้จริง เช่น

2.1 ให้บรรยายเหตุการณ์ในภาพชุด ถ้าเป็นระดับเริ่มเรียนอาจให้คำตั้งเป็นภาษาแม่

2.2 ให้ความเห็นเกี่ยวกับเรื่องง่าย ๆ

2.3 ให้พูดตามหัวข้อที่กำหนดให้ ควรให้หลาย ๆ หัวข้อ

2.4 ให้บรรยายสิ่งของ บุคคล ฯลฯ

2.5 ให้พูดเพื่อสนับสนุนความคิดของตนเอง ได้แย้ง ปฏิเสธ พูดหักล้างข้อโต้แย้ง

2.6 สนทนาและสัมภาษณ์ เนื้อหาในการสัมภาษณ์ ควรเลือกให้เหมาะสมกับระดับ

ความสามารถและความสนใจของผู้เรียน แบบสัมภาษณ์ที่เป็นนามธรรม ได้แก่ การแสดงความคิดเห็น การให้เหตุผลในการปฏิบัติอย่างใดอย่างหนึ่ง อาจให้อ่านบทความที่เตรียมไว้ล่วงหน้า การสนทนาจะเป็นการแสดงความคิดเห็น เกี่ยวกับเหตุการณ์ในสังคมปัจจุบัน

2.7 ให้พุดนำเสนอข้อมูลจากสื่อต่าง ๆ เช่น บทความ ภาพ วิดีทัศน์ ฯลฯ

2.8 ให้พุดสรุปจากเอกสาร

2.9 ให้พุดเชิงวิเคราะห์โดยนำเสนอหน้าชั้น

การทดสอบทักษะการอ่าน เช่น

1. การอ่านออกเสียง การทดสอบการอ่านออกเสียงในภาษาที่สอง จะกระทำได้ที่ต่อเมื่อ นักเรียนสามารถพุดภาษาที่สองได้แล้ว

2. การอ่านเพื่อจับใจความสำคัญ เป็นการทดสอบการรับข้อมูล จากหนังสือพิมพ์ วารสาร ประกาศ โฆษณา ตารางเวลารถไฟ จดหมาย ฯลฯ กิจกรรมในการทดสอบทักษะอ่าน จำแนกได้ดังนี้ คือ

2.1 กิจกรรมที่เป็นตัวกระตุ้นให้ผู้เข้าสอบได้อ่านข้อความที่มีความยาวตามความเหมาะสม ที่เป็นงานเขียนประเภทต่าง ๆ เช่น บทความจากหนังสือพิมพ์และวารสารรายนิตยสารต่าง ๆ ข่าวสภาพดินฟ้าอากาศ คำอธิบาย วิธีการจากแผ่นพับ คำบรรยายสถานที่ ประเพณี บุคคล บทความจากหนังสือวิชาการ จดหมาย ภาพชุดพร้อมกับคำบรรยายภาพ หรือภาพเหตุการณ์ พร้อมกับคำบรรยาย กราฟ แผนภูมิ แผนภาพ ฯลฯ

2.2 กิจกรรมที่เป็นตัวสนองตอบผู้เข้าสอบจะต้องมีความสามารถทางภาษา ได้แก่ ความรู้เกี่ยวกับการใช้ศัพท์ สำนวน และไวยากรณ์ ประกอบกับความสามารถรวมที่ได้จากโครงสร้างความรู้ด้านสังคมและวัฒนธรรมที่มีกับการใช้ภาษา กลวิธีในการหาความหมายจากการใช้บริบททางภาษาอภิปัญญาที่เอื้อต่อความสามารถทางภาษา มาใช้ร่วมกับความสามารถทางคาดเดาเกี่ยวกับความหมายของสารที่รับได้ด้วย การเลือกคำตอบจากตัวเลือกให้โยงลูกศร ลากเส้นวาดภาพ ชี้จุดเส้นได้ จับคู่ เรียงลำดับข้อความใหม่ หรือเติมคำหรือข้อความให้ถูกต้องและเหมาะสมได้ใจความ ฯลฯ

การทดสอบทักษะการเขียน เช่น

1. การเขียนเรียงความโดยมีตัวแนะให้ เช่น ให้ดูภาพแล้วเขียนคำบรรยาย ให้ตารางชื่อ บุคคลและลักษณะ แล้วให้เขียนบรรยายลักษณะของแต่ละบุคคล ให้คำหรือกลุ่มคำแล้วเขียนเล่าเรื่อง โดยใช้คำหรือกลุ่มคำที่ให้ ให้บทสนทนามาแล้วให้เขียนใหม่เป็นเรื่องราว ให้สถานการณ์ กำหนดขอบเขตให้เขียน ให้ฟังข้อความจากแถบบันทึกเสียง แล้วเขียนสรุปความ การให้ตัวแนะ โดยการพุด อาจเกี่ยวข้องกับทักษะการฟังด้วย ดังนั้น การให้คะแนนควรคำนึงด้วยว่า ทักษะทั้งสองชนิดเกี่ยวข้องกัน ถ้าต้องการเน้นที่ทักษะการเขียน การให้ตัวแนะด้วยการพุด จะต้องให้เข้าใจง่าย

2. การเขียนอย่างอิสระ วิธีนี้ผู้เรียนจะแสดงความสามารถในการลำดับความคิด การใช้คำศัพท์ที่เหมาะสม ตลอดจนการแบ่งข้อความออกเป็นตอน ๆ การเลือกหัวข้อสำหรับเขียน ควรเป็นหัวข้อที่ให้นักเรียนได้ใช้ความพยายามแสดงความคิดมากกว่าแสดงเนื้อหา ลักษณะของการเขียนอาจเป็นดังนี้

2.1 การเขียนพื้นฐานที่มาจากคำศัพท์ จุดประสงค์หลักของการเขียนแบบนี้เพื่อวัดความเหมาะสมของการใช้คำศัพท์

2.2 การเขียนที่มีพื้นฐานมาจากไวยากรณ์ งานที่ให้เขียนจะเกี่ยวกับโครงสร้างที่ต้องการทดสอบ เช่น อาจให้เขียนเกี่ยวกับกิจกรรมระหว่างวันหยุดประจำภาคที่ผ่านมาเป็นเหตุการณ์ในอดีต

2.3 การเขียนข้อความเป็นตอน ๆ การเขียนชนิดนี้เน้นความสามารถในการเขียนข้อความที่รวมเป็นความคิดหลักเพียงความคิดเดียวในแต่ละย่อหน้า

- การเขียนเรียงความที่เกิดจากการกระตุ้นความคิด เป็นหัวข้อการเขียนเรียงความที่อาจได้จากเหตุการณ์ทางการเมือง ข้อโต้แย้งเหตุการณ์ในโรงเรียน หรืออื่น ๆ การให้คะแนนอาจเน้นในเรื่องการให้เหตุผล การลำดับความคิด การใช้ถ้อยคำ และการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ ฯลฯ

จากแนวคิดดังกล่าวสรุปได้ว่า การทดสอบภาษาเพื่อการสื่อสาร อาจผสมผสานลักษณะย่อยและแบบบูรณาการเข้าด้วยกัน เพื่อให้สามารถทดสอบความสามารถในการใช้ภาษาได้จริง

เกณฑ์การประเมิน (Scoring Rubrics) โดยทั่วไปมีองค์ประกอบสำคัญ 2 ส่วน คือ

1. เกณฑ์ (Criteria) หรือแนวทางต่าง ๆ ที่นำมาใช้ในการพิจารณา เช่น ความถูกต้อง การใช้ภาษา ความคล่องแคล่ว ความคิดสร้างสรรค์ ฯลฯ
2. คำอธิบาย (Rubrics) ถึงระดับคุณภาพของแต่ละแนวทางหรือเกณฑ์ว่ามีความสำเร็จอยู่ในระดับใด จึงจะได้ตามเกณฑ์

รูปแบบของเกณฑ์การประเมิน จำแนกเป็น 2 ประเภท ดังนี้

1. เกณฑ์การประเมินแบบภาพรวม (Holistic Rating Scales)

เป็นแนวทางในการให้คะแนน โดยพิจารณาจากภาพรวมของผลงาน โดยนำองค์ประกอบสำคัญที่บ่งบอกถึงผลงานที่คาดหวัง มาจัดทำเป็นรายการ ระบุคำอธิบายที่บรรยายลักษณะของเกณฑ์ในแต่ละรายการเรียงร้อยต่อกัน เป็นภาพรวมที่แสดงถึงคุณภาพให้เห็นเป็นรูปธรรมที่ชัดเจนแต่ละระดับ กำหนดเป็นเพียงคะแนนเดียวสำหรับงานหรือการปฏิบัตินั้น ๆ เหมาะที่จะนำมาใช้ในการประเมินทักษะการเขียน ทักษะการพูด เช่น ในการประเมินการใช้ภาษา

สำหรับการเขียนตอบแบบไม่จำกัด องค์ประกอบที่สำคัญได้แก่ การเลือกใช้คำศัพท์ การสื่อความ
ความต่อเนื่องของแนวคิด ความคิดสร้างสรรค์ และความสละสลวยของภาษาได้

2 เกณฑ์การประเมินแบบแยกส่วน (Analytic Rating Scales)

เกณฑ์การประเมินแบบแยกส่วน คือ แนวทางการให้คะแนนโดยพิจารณาจากแต่ละ
ส่วนของผลงานที่มีลักษณะการตอบที่จำกัด ซึ่งแต่ละส่วนจะต้องกำหนดแนวทางการให้คะแนน
โดยมีคำนิยามหรือคำอธิบายลักษณะของงานในส่วนนั้น ๆ ในแต่ละระดับให้ชัดเจน กล่าวคือ
กำหนดการพิจารณาเป็นประเด็นต่าง ๆ แยกกันในงานชิ้นเดียว ซึ่งครูผู้สอนจะสามารถเปรียบเทียบ
งานนั้นโดยตรงกับเกณฑ์ที่กำหนด และส่วนใหญ่จะพิจารณาไม่เกิน 4 ด้าน

แนวทางในการสร้างเกณฑ์การประเมินทางภาษา

แนวทางที่จะนำมาสร้างเกณฑ์ในการพิจารณาคำตอบ ที่แสดงความสามารถทางภาษา
ของผู้เรียน ควรกำหนดให้ครอบคลุมความสามารถที่ต้องการวัด และเหมาะสมกับศักยภาพของ
นักเรียน เช่น ความถูกต้องตามหลักไวยากรณ์ และโครงสร้าง ความสละสลวยของภาษา สื่อความ
ได้ครอบคลุมประเด็นที่ต้องการ (คำสั่ง) ใช้ภาษาที่ท้าทายความสามารถ เป็นต้น จากนั้นจึงนำหัวข้อ
หรือแนวทางในการพิจารณานั้น มากำหนดเป็นคำอธิบายหรือบรรยายคุณภาพ กำหนดเป็นเกณฑ์
การให้คะแนน แนวทางหรือหัวข้อสำหรับการประเมินทางภาษาควรพิจารณาเป็น 4 แนวทาง ดังนี้

1. เกณฑ์การปฏิบัติ (Pragmatic Criteria) ประเด็นที่ควรนำมาพิจารณาได้แก่ การปฏิบัติ
ตนของผู้เรียนที่แสดงออกถึงความสามารถทางภาษา เช่น การวาดภาพตามคำสั่งที่ได้ฟังหรืออ่าน
หรือ อาจจะเป็นการใช้ภาษาเพื่อสื่อความถึงสิ่งที่เขาควรปฏิบัติ เช่น ใช้ภาษาเขียนลำดับขั้นตอน
การทำงานของตนเองได้

2. เกณฑ์ทางภาษา (Linguistic Criteria) ควรให้ครอบคลุมทั้ง การใช้คำศัพท์ (Lexicon)
รูปแบบประโยค (Syntax) ความถูกต้องในการออกเสียงสำหรับการพูด (Phonology) และ
การเรียบเรียงคำในประโยค (Morphology)

3. เกณฑ์ทางวัฒนธรรม (Cultural Criteria) ต้องคำนึงถึงขนบธรรมเนียม ประเพณี
และแนวปฏิบัติอันเป็นวัฒนธรรมที่แสดงออกทางภาษา เช่น การตอบรับการขอบคุณ ขอโทษ
หรือระดับภาษา เป็นต้น

4. เกณฑ์ด้านยุทธศาสตร์การสื่อสาร (Strategic Criteria) ควรได้พิจารณายุทธศาสตร์
ของผู้สอบที่จะทำให้การสื่อสารสามารถดำเนินไปได้อย่างราบรื่น เกิดความเข้าใจกันตาม
จุดมุ่งหมาย ยุทธศาสตร์ต่าง ๆ เหล่านี้ ได้แก่ น้ำเสียง ภาษาท่าทาง การใช้ภาษาเทียบเคียง ภาษา
ที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัว สภาวะทางอารมณ์ เป็นต้น

ประโยชน์ของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ประโยชน์ของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน มีดังนี้

1. สํารวจทั่ว ๆ ไป เกี่ยวกับตำแหน่งการเรียนในโรงเรียนเพื่อเปรียบเทียบเกณฑ์ปกติ ทำให้เข้าใจนักเรียนได้ดีขึ้น
2. การแนะแนวและการประเมินค่าเกี่ยวกับการสอบได้และสอบตกของแต่ละบุคคล จุดอ่อนและจุดเด่นของแต่ละบุคคล การสอนซ่อมเสริมให้กับนักเรียนฉลาดและนักเรียนที่ต้องการความช่วยเหลือ การปรับปรุงการสอน
3. สามารถจัดกลุ่มนักเรียนเพื่อหาประโยชน์ในการจัดการเรียนการสอน
4. ช่วยในการวิจัยทางการศึกษา เปรียบเทียบผลการเรียนในวิชาที่ทำการสอน

แตกต่างกันโดยใช้แบบทดสอบมาตรฐานเป็นเครื่องวัด (สุภาพ วาดเขียน, 2525, หน้า 144)

ในการวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนนี้ ผู้วิจัยวัดความรู้ความสามารถของนักเรียนอันเป็นผลมาจากการสิ้นสุดการสอนด้วยชุดการสอนภาษาอังกฤษแนวบูรณาการสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นโดยวัดทักษะการใช้ภาษาทั้ง 4 ด้าน คือ ทักษะการฟัง ทักษะการพูด ทักษะการอ่าน ทักษะการเขียน ตรวจสอบผลงานที่แสดงการสื่อสารทางภาษาอังกฤษที่ระบุไว้ในแผนการจัดการเรียนรู้ และเก็บไว้ในแฟ้มสะสมงาน และตรวจสอบพฤติกรรมเกี่ยวกับคุณลักษณะอันพึงประสงค์ในการเรียน เช่น การปฏิบัติงานกลุ่ม ความรับผิดชอบ ความมีวินัย ความตรงต่อเวลา และความซื่อสัตย์ โดยพิจารณาจากข้อมูลที่ได้บันทึกไว้ หลังจากประเมินผู้เรียนด้วยแบบประเมินด้านต่าง ๆ ที่อยู่ในแผนการจัดการเรียนรู้ทุกแผน ข้อมูลที่ได้เหล่านี้ นำมาประกอบการพิจารณาประกอบการวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาอังกฤษ ด้วยแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน แต่ในการหาประสิทธิภาพตัวแรก (E_1) ผู้วิจัยได้ให้คะแนนการวัดทักษะด้านต่าง ๆ รวมทั้งคะแนนพฤติกรรมเกี่ยวกับคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ไว้แล้ว ดังนั้น การหาประสิทธิภาพตัวหลัง (E_2) ผู้วิจัยจึงขอเสนอแค่ผลคะแนนการวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ด้วยแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยพิจารณาข้อมูลที่ได้เก็บไว้ในแฟ้มสะสมงานของนักเรียน และได้ผ่านการประเมิน โดยไม่แสดงค่าเป็นคะแนน ประกอบการพิจารณาด้วย

การวัดเจตคติ

เจตคติ เป็นความรู้สึกของคน ที่ได้สัมผัสกับสิ่งใดสิ่งหนึ่ง เกิดความสนใจ ความซาบซึ้ง ความพึงพอใจต่อสิ่งหนึ่งซึ่งอาจเป็นอะไรก็ได้ เช่น สิ่งของ บุคคล หรือความคิด ฯลฯ มีนักการศึกษาหลายท่านได้ให้ความหมายของคำว่า เจตคติ (Attitude) ไว้แตกต่างกัน ดังนี้

ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ (2543, หน้า 53) ได้ให้ความหมายของคำว่า เจตคติ ไว้ว่า เป็นอารมณ์ความรู้สึกอันเกิดจากการได้สัมผัสรับรู้ ต่อสิ่งนั้น โดยแสดงความโน้มเอียง อย่างใดอย่างหนึ่งในรูปของการประเมิน ว่าชื่นชอบหรือไม่ชื่นชอบ

สุรางค์ โค้วตระกูล (2541, หน้า 366) กล่าวว่า เจตคติ หมายถึง แนวโน้มที่มีอิทธิพล ต่อพฤติกรรมสนองตอบต่อสิ่งแวดล้อมหรือสิ่งเร้า ซึ่งอาจจะเป็นได้ทั้งคน วัตถุ สิ่งของ หรือ ความคิด (Ideas) เจตคติอาจจะเป็นบวก หรือลบ ถ้าบุคคลมีเจตคติบวกต่อสิ่งใด ก็จะมีพฤติกรรม ที่จะเผชิญกับสิ่งนั้น ถ้ามีเจตคติลบก็จะหลีกเลี่ยง เจตคติเป็นสิ่งที่เรียนรู้และเป็นการแสดงออก ของค่านิยมและความเชื่อของบุคคล

ธีระวุฒิ เอกะกุล (2542, หน้า 3) ได้ให้ความหมายของคำว่า เจตคติไว้ว่า เป็นพฤติกรรม หรือความรู้สึกทางจิตใจที่มีต่อสิ่งเร้าในทางสังคม รวมทั้งเป็นความรู้สึกที่เกิดจากการเรียนรู้เกี่ยวกับ สิ่งเร้าหรือเกี่ยวกับประสบการณ์ในเรื่องใด เรื่องหนึ่ง

ไพรัตน์ วงษ์นาม (2547, หน้า 263) ได้ให้ความหมายไว้ว่า แบบวัดเจตคติหรือเรียกอีก อย่างหนึ่งว่า มาตราวัดเจตคติ เป็นเครื่องมือประเภทแบบสอบถามที่มุ่งวัดความรู้สึกต่อวัตถุ เหตุการณ์ บุคคล ความรู้สึกดังกล่าว ก่อให้เกิดพฤติกรรมตามมา เช่น ถ้ามีเจตคติที่ดี ก็อยากเข้าใกล้ อยากพบ หรือมีเจตคติที่ไม่ดี จะต่อต้าน เราเรียกสิ่งที่มีมุ่งแสดงความรู้สึกว่า “เป้าเจตคติ” (Targen of Attitude)

ฟิชบาย และไอเซน (Fishbein & Ajzen, 1975 อ้างถึงใน ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ, 2543, หน้า 53) มองเจตคติว่าเป็นอารมณ์ความโน้มเอียงจากการเรียนรู้ที่จะตอบสนองด้วย อาการเต็มใจหรือไม่เต็มใจต่อเป้าเจตคติที่กำหนดไว้อย่างคงเส้นคงวา

เจตคติ หมายถึง ความรู้สึกที่พอใจและไม่พอใจที่บุคคลมีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ซึ่งมีอิทธิพล ทำให้แต่ละคนตอบสนองต่อสิ่งเร้าแตกต่างกันออกไป (พรณี ช. เจริญจิต, 2528, หน้า 288)

จากความหมายของเจตคติ ดังกล่าว อาจสรุปได้ว่า เจตคติ หมายถึง ความรู้สึก หรือ ความคิดเห็น ที่เป็นอารมณ์โน้มเอียงต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง มีทั้งด้านบวกและด้านลบ อันเนื่องมาจากการ ได้สัมผัสหรือการเรียนรู้ หรือประสบการณ์ เกี่ยวกับเรื่องใดเรื่องหนึ่ง

ลักษณะของเจตคติ

ชอร์และไรท์ (Shaw & Wright, 1967 อ้างถึงใน ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ, 2543, หน้า 57 - 58) ได้รวบรวมลักษณะทั่วไปหรือมิติของเจตคติจากแนวความคิดของนักจิตวิทยาหลายคน ส่วนใหญ่แล้วมองเจตคติมีลักษณะดังนี้

1. เจตคติขึ้นอยู่กับประสบการณ์โนภาพของเจตคติ แล้วเกิดเป็นพฤติกรรมแรงจูงใจ

เจตคติเป็นเพียงความรู้สึกโน้มน้าวเพียงจากการประเมินยังไม่ใช่พฤติกรรม ตัวเจตคติเองไม่ใช่แรงจูงใจ แต่เป็นตัวการทำให้เกิดแรงจูงใจในการแสดงพฤติกรรมแต่ถ้าแสดงออกเป็นพฤติกรรมแล้วจะเป็น ลักษณะ 4 กลุ่ม คือ Positive Approach ตัวอย่าง เช่น ความเป็นเพื่อน ความรัก ฯลฯ

Negative Approach ตัวอย่างเช่น การโจมตี คำว่า ต่อสู้ ฯลฯ Negative Avoidance ตัวอย่างเช่น ความกลัว ความเกลียด ฯลฯ ประเภทนี้เป็นเจตคติที่ไม่ดีแบบไม่ยอมพบเห็นหน้าคืออยากหลีกเลี่ยงให้ไกลนั่นเอง และอีกกลุ่มหนึ่งคือ Positive Avoidance เป็นลักษณะเจตคติดีทางบวกแต่ก็อยากหลบ หลีกหรือไม่รบกวน ตัวอย่างเช่น การปล่อยให้อายุยืนยาว ๆ เมื่อเรามีทุกข์ เป็นต้น

2. เจตคติเปลี่ยนแปลงความเข้มข้นตามแนวของทิศทาง ตั้งแต่บวกจนถึงลบ นั่นคือ เป็นการแสดงความรู้สึกว่าไปทางบวกมากหรือน้อย ไปทางลบมากหรือน้อย ความเข้มข้นศูนย์ ก็คือไม่รู้สึกนั่นเอง หรือเป็นกลางระหว่างบวกหรือลบ แต่จุดที่เป็นกลางนั้นเป็นปัญหาต่อการแปลผล เพราะตามธรรมชาติจะทำให้เกิดความคลาดเคลื่อนในการตอบ (Central Error) บางคนไม่คิดอะไรมักจะชี้ตรงกลางก็มีมาก

3. เจตคติเกิดจากการเรียนรู้มากกว่ามีมาเองแต่กำเนิด เจตคติเกิดจากการเรียนรู้ สิ่งที่ ปฏิสัมพันธ์รอบตัวเรา ซึ่งเป็นเป้าเจตคติทั้งหลาย ถ้าเรารู้ว่าสิ่งนั้นมีคุณค่าก็จะเกิดเจตคติทางดี ถ้าเรารู้ว่าสิ่งนั้นไม่มีคุณค่าก็จะเกิดเจตคติไม่ดี สิ่งใดเราไม่เคยรู้จักไม่เคยเรียนรู้เลยจะไม่เกิดเจตคติเพราะไม่ได้ศึกษารายละเอียดของสิ่งนั้น การเรียนรู้เป้าเจตคติอาจผ่านตัวจริงหรือผ่านสื่อทั้งหลายที่มีต่อเป้าเจตคิตัวจริงก็ได้ สามารถเกิดเจตคติขึ้นได้

4. เจตคติขึ้นอยู่กับเป้าเจตคติหรือกลุ่มสิ่งเร้าเฉพาะอย่าง สิ่งเร้าทั้งหลายอาจเป็น คน สัตว์ สิ่งของ สถาบัน มโนภาพ อุดมการณ์ อาชีพหรือสิ่งอื่น ๆ ก็ได้ เจตคติจะมีลักษณะอย่างไร จึงขึ้นอยู่กับเป้าเจตคติที่ได้สัมผัสเรียนรู้มาอย่างน้อยแตกต่างกันเป็นสำคัญ เป้าเจตคติที่มีลักษณะเป็นกลุ่มใกล้เคียงกัน จะมีเจตคติแตกต่างจากเป้าเจตคติที่มีลักษณะของกลุ่มแตกต่างกันมาก

5. เจตคติมีค่าสหสัมพันธ์ภายในเปลี่ยนแปลงไปตามกลุ่ม นั่นคือกลุ่มที่มีลักษณะเดียวกัน เจตคติจะมีความสัมพันธ์กันสูง กลุ่มที่มีลักษณะต่างกันเจตคติจะมีความสัมพันธ์กันต่ำ แสดงให้เห็นว่ากลุ่มที่มีเจตคติดีต่อสิ่งเดียวกันย่อมมีความสัมพันธ์กันด้วย

6. เจตคติมีลักษณะมั่นคงและทนทานเปลี่ยนแปลงยาก นั่นคือ ถ้าเป็นเจตคติจริง ๆ แล้ว การเปลี่ยนแปลงจะช้าและทำได้ยาก เช่นเรารักใครคนหนึ่ง เมื่อรักแล้วก็ยังรักอยู่ไม่ว่าใครจะให้ ข้อมูลไม่ใช้อย่างไรหรือแม้แต่คนที่เรารักมีความผิดพลาดเรื่องใด เรายังรักอยู่ แต่ถ้าพฤติกรรมของ คนที่เรารักเบี่ยงเบนไปบ่อย ๆ นาน ๆ เข้า เจตคติก็เปลี่ยนแปลงจากรักไปเป็นเกลียดได้ เช่นเดียวกับ ความคิดเห็นของ ส.วาสนา ประมวลพฤษ (2524, หน้า 5) ได้กล่าวถึงลักษณะที่สำคัญของเจตคติไว้ดังนี้

1. เจตคติเป็นการเตรียมความพร้อมในการตอบสนองต่อสิ่งเร้าในทางที่ชอบหรือไม่ชอบต่อสิ่งนั้น ๆ ซึ่งการเตรียมนี้เป็นการเตรียมภายในของจิตใจมากกว่าภายนอกที่สังเกตเห็นได้
2. สภาวะตอบสนองของบุคคลที่ยอมรับหรือไม่ยอมรับ ชอบหรือไม่ชอบต่อสิ่งต่าง ๆ นั้นมีลักษณะที่ซับซ้อน ทั้งนี้จะเกี่ยวข้องกับสัมพันธภาพอารมณ์ด้วย
3. เจตคติไม่ใช่พฤติกรรม แต่เป็นสภาวะของจิตใจที่มีอิทธิพลต่อความรู้สึกริเริ่มคิดและเป็นตัวกำหนดแนวทางในการแสดงออกของพฤติกรรม
4. เจตคติไม่สามารถวัดได้โดยตรง แต่สามารถสร้างเครื่องมือวัดพฤติกรรมที่แสดงออกมาเพื่อใช้เป็นแนวทางในการทำนายหรืออธิบายเจตคติได้
5. เจตคติเกิดจากการเรียนรู้และประสบการณ์ บุคคลจะมีเจตคติในเรื่องเดียวกันแตกต่างกันได้ด้วยสาเหตุหลายประการ เช่น สภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจและสังคม ระดับอายุเชื้อชาติเป็นต้น
6. เจตคติมีความคงที่และแน่นอนพอสมควรแต่อาจเปลี่ยนแปลงได้

องค์ประกอบของเจตคติ

เซฟเวอร์ (Chefver, n.d. อ้างถึงใน วรุทัย ญานะพันธ์, 2543, หน้า 40) ได้กล่าวว่า เจตคติประกอบด้วยองค์ประกอบ 3 ด้านคือ

1. องค์ประกอบทางด้านความรู้ (Cognitive Component) หมายถึง การรับรู้ของบุคคลที่เกี่ยวกับวัตถุ หรือเหตุการณ์ต่าง ๆ รวมทั้งความเชื่อของบุคคลที่มีต่อสิ่งนั้นด้วย
2. องค์ประกอบทางด้านความรู้สึก (Affective Component) เป็นความรู้สึกของบุคคลที่มีต่อสิ่งเร้าที่เขารับรู้ อาจเป็นไปในทางที่ดีหรือไม่ดี ถ้าบุคคลมีความรู้สึกที่ไม่ดีต่อสิ่งใด บุคคลก็จะไม่ชอบต่อสิ่งนั้น ถ้าบุคคลมีความรู้สึกที่ดีต่อสิ่งใด ก็จะเกิดความชอบต่อสิ่งนั้น
3. องค์ประกอบทางด้านแนวโน้มที่จะกระทำ (Behavioral Component) หมายถึง ความโน้มเอียงของบุคคลที่จะแสดงพฤติกรรมให้สอดคล้องกับความรู้สึกของตน คือ การยอมรับหรือไม่ยอมรับ ปฏิบัติหรือไม่ปฏิบัติ

ประภาเพ็ญ สุวรรณ (2526, หน้า 34) กล่าวถึง เจตคติว่ามี 3 องค์ประกอบ สอดคล้องกับแนวคิดของเซฟเวอร์ ดังนี้

1. องค์ประกอบด้านพุทธิปัญญา (Cognitive Component) ได้แก่ ความคิดที่เป็นองค์ประกอบมนุษย์ใช้ในการคิด ความคิดนี้อาจจะอยู่ในรูปใดรูปหนึ่งที่ต่างกันขึ้นอยู่กับความคิดของบุคคลที่มีต่อสิ่งเร้า

2. องค์ประกอบด้านท่าทีความรู้สึก (Affective Component) เป็นส่วนประกอบด้านอารมณ์ ความรู้สึกซึ่งจะเป็นตัววัดความคิดอีกต่อหนึ่ง ถ้าบุคคลมีความรู้สึกที่ดีหรือไม่ดีขณะที่คิดสิ่งใดสิ่งหนึ่ง แสดงว่าบุคคลนั้นมีความรู้สึกในด้านบวกและลบตามลำดับต่อสิ่งนั้น

3. องค์ประกอบด้านปฏิบัติ (Behavioral Component) เป็นองค์ประกอบที่มีแนวโน้มในทางปฏิบัติ หรือมีสิ่งเร้าที่เหมาะสมจะเกิดการปฏิบัติอย่างใดอย่างหนึ่ง

องค์ประกอบทั้ง 3 ด้านนี้ จะต้องมีความสอดคล้องกัน ถ้าองค์ประกอบด้านใดด้านหนึ่งเปลี่ยนแปลงไป เจตคติของบุคคลนั้นก็เปลี่ยนแปลงไปด้วย

วิธีการสร้างเครื่องมือวัดเจตคติ

การวัดเจตคติเป็นการวัดความรู้สึกต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งที่เรียกว่าเป้าเจตคตินั้นเอง (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ, 2538, หน้า 179) การวัดประเภทนี้จะกำหนดตัวเลขเป็นมาตรวัด โดยอาศัยกฎเกณฑ์ คือ พยายามสร้างเครื่องมือที่วัดเจตคติได้ แล้วนำไปวัดบุคคล เพื่อแปลความหมายตามกฎเกณฑ์ของเครื่องมือนั้น การวัดเจตคติมีอยู่หลายวิธี แต่ในที่นี้ขอกล่าวถึงเฉพาะวิธีของ ลิเกิร์ต (Likert) ที่ผู้วิจัยได้นำมาสร้างเป็นเครื่องมือวัดเจตคติที่มีต่อการจัดการเรียนการสอน โดยใช้ชุดการสอนภาษาอังกฤษแนวบูรณาการ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 วิธีของ ลิเกิร์ต (Likert) วิธีนี้กำหนดมาตราเป็น 5 ขั้น แต่ละขั้นจะกำหนดค่าไว้ หลังจากไปรวบรวมข้อมูลในการวิจัยมาแล้ว จึงมีชื่อว่า Posteriori Approach วิธีการมีหลัก ดังนี้

1. ข้อความจะต้องครอบคลุมช่วงเจตคติทั้งหมด
2. การตอบแต่ละข้อความจะบอกถึงเจตคติที่มีอยู่
3. จุดที่ตอบนั้น อาจกำหนดได้จากจำนวนเปอร์เซ็นต์ของกลุ่มตัวอย่างที่เคยตอบข้อนั้นมาก่อนแล้ว

4. เจตคติของแต่ละตอน อาจกำหนดได้จากการรวบรวมคำตอบของเขาจากข้อความต่าง ๆ ในมาตรวัดนั้นออกมาในรูปของคะแนนเฉลี่ย

วิธีการสร้างมาตรวัดเจตคติแบบลิเกิร์ตนี้ ที่นิยมใช้มากคือวิธีกำหนดค่าตัวเลขกับความรู้สึกแต่ละระดับ ถ้าความรู้สึกระดับสูงให้ตัวเลขสูง ความรู้สึกของคนเป็นความรู้สึกต่อเนื่อง คือมีเห็นด้วย ไม่เห็นด้วย ความรู้สึกทางด้านดีมักเป็นตัวเลขสูงกว่าด้านไม่ดี ดังนั้นตัวเลขที่กำหนดจึงมักจะเป็น 1, 2, 3, 4, 5 เช่น

เห็นด้วยอย่างยิ่ง	ให้น้ำหนัก	5
เห็นด้วย	ให้น้ำหนัก	4
ไม่แน่ใจ	ให้น้ำหนัก	3

ไม่เห็นด้วย	ให้น้ำหนัก	2
ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	ให้น้ำหนัก	1

หรือจะเป็นตัวเลข 4, 3, 2, 1, 0 ก็ได้เช่นกัน การแปลผลมีค่าเท่า ๆ กันเมื่อมีข้อความเกี่ยวกับความรู้สึกต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง เช่น ต่อชาติ ต่อศาสนา ต่อคณะรัฐบาล ฯลฯ ก็กำหนดตัวเลขแต่ละข้อเพื่อให้ผู้ตอบได้แสดงความรู้สึก ตัวเลขเหล่านี้จริง ๆ แล้วเป็นเพียงตัวเลขอันดับเท่านั้น ถ้ายึดหลักคณิตศาสตร์เคร่งครัดจะไม่สามารถมาบวกลบเฉลี่ยกันได้แต่ที่สามารถนำมาใช้บวกลบและเฉลี่ยได้นั้นก็เพราะอาศัยข้อตกลงบางประการว่า ช่วงความรู้สึกต่อเนื่องที่กำหนดให้นั้นเป็นช่วงเท่า ๆ กัน คือ 5, 4, 3, 2, 1 เป็นช่วงเท่ากัน จึงถือเป็นการสมยอมให้เป็นคะแนนอันตรภาคไปโดยปริยาย การกำหนดช่วงและกำหนดระยะตัวเลขจึงควรคำนึงด้วยเพื่อไม่ให้ผิดไปจากข้อตกลงเบื้องต้น วิธีการหาค่าเฉลี่ยแบบนี้เรียกว่าวิธี Arbitrary Weighting Method

การเขียนมาตรวัดเจตคติแต่ละฉบับคำชี้แจงในการตอบจะต้องเขียนอย่างดี มีความชัดเจนอย่างมาก เพราะผู้ตอบแต่ละคนมีความคิดไม่เหมือนกัน ถ้าเข้าใจวิธีการตอบผิดไปผลที่ได้จะเสียหายหมด ข้อมูลนำมาแปลผลจะไม่เกิดประโยชน์อะไรเลยกรณีข้อความที่มีความรู้สึกต่อสิ่งนั้นเป็นบวกการให้คะแนนของผู้ตอบแบบธรรมดา คือ เห็นด้วยอย่างยิ่งให้สูงที่สุด ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่งให้คะแนนต่ำสุดตรงกันข้ามถ้าเป็นข้อความที่มีความรู้สึกต่อสิ่งนั้นในทางลบ ถ้าเรียงตัวเลขกลับกันก็ไม่มีปัญหา แต่ถ้าใช้ตัวเลขแบบเดียวกันต้องพิจารณาให้ดีแล้วจึงตอบ อย่างไรก็ตาม คำชี้แจงของข้อสอบถือว่าเป็นสิ่งสำคัญที่สุด

จากการศึกษาความรู้เกี่ยวกับเจตคติ และวิธีการสร้างเครื่องมือวัดเจตคติอาจสรุปได้ว่าในการสร้างแบบทดสอบเจตคตินั้นเป็นการวัดความรู้สึกต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งซึ่งจะกำหนดตัวเลขเป็นมาตราวัดโดยอาศัยเกณฑ์ และนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ และแปลผลออกมาในรูปของความพึงพอใจ ไม่พึงพอใจ เห็นด้วย หรือไม่เห็นด้วย ดังนั้นการศึกษาเจตคติคือการจัดการเรียนการสอนโดยใช้ชุดการสอนภาษาอังกฤษแนวบูรณาการ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 นั้นผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างตามขั้นตอนและ กำหนดรูปแบบของแบบวัดเจตคติโดยใช้มาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ของลิเกิร์ต โดยในแต่ละข้อมีตัวเลือก 5 ระดับ คือ จริงมากที่สุด, จริงมาก, จริงปานกลาง, จริงน้อย และจริงน้อยที่สุด ดังนี้

จริงมากที่สุด	มีค่าเท่ากับ	5
จริงมาก	มีค่าเท่ากับ	4
จริงปานกลาง	มีค่าเท่ากับ	3
จริงน้อย	มีค่าเท่ากับ	2
จริงน้อยที่สุด	มีค่าเท่ากับ	1

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยในประเทศ

ชุมศรี เรช (2533, บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง “ผลของการใช้กระบวนการกลุ่มที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ในการอ่านจับใจความภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6” โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์ในการอ่านจับใจความของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่เรียนด้วยกระบวนการกลุ่ม และเพื่อศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่มีต่อการจัดกิจกรรมการสอนอ่านโดยกระบวนการกลุ่ม ตัวอย่างประชากร คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2533 โรงเรียนวนิษา จำนวน 30 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แผนการสอนทักษะการอ่านจับใจความภาษาอังกฤษ จำนวน 15 แผน แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทักษะการอ่านจับใจความภาษาอังกฤษ แบบปรนัย 4 ตัวเลือก จำนวน 5 ฉบับ และแบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียนเกี่ยวกับกิจกรรมการเรียนการสอน ผลการวิจัยพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทักษะการอ่านจับใจความภาษาอังกฤษนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 หลังการเรียนด้วยกระบวนการกลุ่มสูงกว่าก่อนการเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และนักเรียนส่วนใหญ่มีความพึงพอใจต่อการเรียนอ่านจับใจความภาษาอังกฤษด้วยกระบวนการกลุ่ม นอกจากนี้ กิจกรรมการเรียนการสอนที่จัดขึ้น ยังทำให้นักเรียนมีความรู้เพิ่มขึ้นและมีเจตคติที่ดีต่อการเรียนอีกด้วย

ปาริชาติ รอดโสภ (2542, บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง “ชุดการสอนเพื่อฝึกทักษะการเขียนเบื้องต้น สำหรับวิชาภาษาอังกฤษ ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6” การศึกษารั้ครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อสร้างชุดการสอนเพื่อฝึกทักษะการเขียนเบื้องต้น สำหรับวิชาภาษาอังกฤษ ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 และหาประสิทธิภาพของชุดการสอน ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์มาตรฐาน 80/80 สำหรับชุดการสอนเพื่อฝึกทักษะการเขียนเบื้องต้น สำหรับวิชาภาษาอังกฤษ ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ประกอบด้วยชุดการสอนย่อย 13 ชุด แต่ละชุดใช้เวลา 3 คาบ เนื้อหาที่ใช้ในชุดการสอนเป็นคำศัพท์และรูปประโยค ที่ใกล้ตัวนักเรียนเกี่ยวข้องกับตัวนักเรียน และนักเรียนสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ กิจกรรมที่ใช้ในชุดการสอนประกอบด้วยกิจกรรมฝึกทักษะการเขียนหลายรูปแบบ เริ่มตั้งแต่การเขียนแบบควบคุม จนถึงการเขียนแบบเสรี จัดการเรียนการสอนแบบทักษะสัมพันธ์ที่มุ่งเน้นไปสู่การเขียน โดยใช้แนวการสอนแบบการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร เพื่อพัฒนาให้นักเรียนมีความสามารถทางการเขียน มีความรู้ความเข้าใจในหลักเกณฑ์ทางภาษา ผลการหาประสิทธิภาพชุดการสอนปรากฏว่า ชุดการสอนเพื่อฝึกทักษะการเขียนเบื้องต้น สำหรับวิชาภาษาอังกฤษ ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่สร้างขึ้นมีประสิทธิภาพ 89.49/86.67 สูงกว่าเกณฑ์มาตรฐานที่ตั้งไว้ หมายความว่า นักเรียนที่เรียนโดยใช้ชุดการสอน

มีทักษะการเขียนดีขึ้น มีความรู้ในหลักเกณฑ์ทางภาษามากขึ้น สามารถทำแบบฝึกหัดทบทวน และแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ผ่านเกณฑ์จุดตัดที่ผู้เชี่ยวชาญกำหนดไว้ได้มากกว่าร้อยละ 80 คน

ไพรินทร์ พ่วงจันทร์ (2542, หน้า 64 - 70) ได้ทำการวิจัยเรื่อง “การสร้างชุดการสอน ฝึกทักษะการฟัง-พูดภาษาอังกฤษ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1” การศึกษาครั้งนี้ มีจุดมุ่งหมายเพื่อสร้างและหาประสิทธิภาพชุดการสอนฝึกทักษะการฟัง - พูด ภาษาอังกฤษ สำหรับ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษา ปีที่ 1 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2541 โรงเรียนวัดเพ็งประดิษฐาราม อำเภอเคียนซา จังหวัด สุราษฎร์ธานี จำนวน 1 ห้องเรียน เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า ได้แก่ ชุดการสอนฝึกทักษะ การฟัง - พูดภาษาอังกฤษสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 และแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ ทางการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 สำหรับชุดการสอนที่ผู้วิจัยสร้าง ขึ้น เป็นชุดการสอนที่มีลักษณะเป็นรูปเล่ม ประกอบด้วย คำชี้แจงประกอบการสอน คู่มือครู แผนการสอน สื่อการสอน และแบบฝึกหัด และสร้างขึ้นโดยอาศัยหลักการทฤษฎีพัฒนาการ ของเพียเจต์ คือ กิจกรรมต่าง ๆ ที่จัดให้นักเรียนสอดคล้องกับพัฒนาการและธรรมชาติในการเรียนรู้ ของเด็ก ในชุดการสอนเป็นกิจกรรมที่ฝึกให้ผู้เรียนพัฒนาทักษะการฟัง - พูด อย่างเป็นธรรมชาติ ฝึกการออกเสียงที่ถูกต้อง โดยมีการจัดเตรียมเทปบันทึกเสียงของเจ้าของภาษา เพื่อฝึกให้ผู้เรียน ออกเสียงที่ถูกต้อง นอกจากนี้ยังใช้กิจกรรมที่หลากหลายเป็นสื่อในการเรียนการสอน เช่น เกม เพลง นิทาน บทบาทสมมติ สถานการณ์จริง เพื่อให้นักเรียนได้ฝึกจริงด้วยตนเอง สำหรับการฝึก ทักษะการฟัง - พูดภาษาอังกฤษ ผู้วิจัยได้จัดกิจกรรมที่ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง และให้ทำกิจกรรม กลุ่ม รวมทั้งการฝึกพูดเป็นรายบุคคล และการที่นักเรียนได้ทำงานร่วมกับผู้อื่น ทำให้ความสัมพันธ์ ระหว่างกลุ่มพัฒนาดีขึ้น และนักเรียนสามารถช่วยเหลือเพื่อนได้ ซึ่งเป็นไปตามกระบวนการเรียนรู้ แบบร่วมมือ และผลจากการศึกษาค้นคว้า พบว่า ชุดการสอนทักษะการฟัง-พูดภาษาอังกฤษสำหรับ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 มีประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้

ขนิษฐา ประดิษฐ์ผล (2543, หน้า 90 - 96) ได้ทำวิจัยเรื่อง “การพัฒนาการสอนทักษะ การฟังและการพูดภาษาอังกฤษ ในห้องปฏิบัติการทางภาษา สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3” การศึกษาครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อพัฒนาการสอนทักษะการฟังและการพูดภาษาอังกฤษ ในห้องปฏิบัติการทางภาษา เพื่อพัฒนาความสามารถด้านการฟังและการพูดระดับกลไก และความจำ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 ใน การพัฒนาการสอนใช้แนวทางในการออกแบบการเรียนการสอนของคิดและคาร์เรย์ ประกอบด้วย 1) ขั้นสร้างความสนใจโดยใช้เกม เพลง การสนทนา ถาม - ตอบ เกี่ยวกับภาพ เสียงจากวีดิโอ แถบบันทึกเสียง ซีดีรอม ช่วยเรียกร้องความสนใจจากนักเรียนเป็นการตอบสนองความอยากรู้

อยากเห็นในการแสวงหาคำตอบ แสดงความสามารถ และเพื่อทบทวนเนื้อหาที่เรียนมาแล้ว หรือเชื่อมโยงสู่เนื้อหาใหม่ 2) เจาะจุดประสงค์ของบทเรียนโดยใช้ภาพประกอบข้อความช่วยสร้างความสนใจให้ผู้เรียนเห็นคุณค่าของสิ่งที่เรียนและเป็นการเรียนอย่างมีจุดหมาย ซึ่งจะทำให้เกิดพฤติกรรมการเรียนรู้ 3) ทบทวนเนื้อหาเก่าโดยการสนทนา/ถาม - ตอบ/ เล่นเกม/ ทำแบบฝึกหัดช่วยฟื้นความจำ และถ่ายโอนการเรียนรู้ 4) นำเสนอบทเรียนที่น่าสนใจ ให้แนวทางในการเรียนรู้ และให้ผู้เรียนได้ฝึกปฏิบัติจริง 5) ขั้สรุป การซักถาม อธิบาย อภิปราย โดยใช้คำถามปลายเปิดให้ผู้เรียนบอกสิ่งที่เรียนไปในบทเรียน เป็นการรวบรวมและลำดับเนื้อหาต่าง ๆ ที่ได้เรียนรู้ไปแล้ว เพื่อให้มองเห็นภาพรวมของสิ่งที่เรียนและสิ่งที่ควรสนใจอย่างชัดเจน และช่วยให้จำได้แม่นยำขึ้น 6) ประเมินผล โดยให้ผู้เรียนฝึกทำแบบฝึกหัดการพูดทีละคน และเฉลยคำตอบทีละข้อทันที หลังการตอบ เพื่อให้ผู้เรียนทราบความก้าวหน้าของตนเองและผลจากการศึกษาค้นคว้า พบว่า การพัฒนาการสอนทักษะการฟังและการพูดภาษาอังกฤษ ในห้องปฏิบัติการทางภาษา สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 มีประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้

สมใจ ธีระนันท์ (2544, บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง “การสร้างชุดการสอนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6” การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้มีจุดมุ่งหมาย เพื่อสร้างชุดการสอนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 และหาประสิทธิภาพของชุดการสอน ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์มาตรฐาน 80/80 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2543 โรงเรียนวัฒนาอนุศาสน์ อ.พนัสนิคม จ.ชลบุรี จำนวน 1 ห้องเรียน ได้โดยวิธีสุ่มแบบเจาะจง จากนั้นทำการสอนโดยใช้ชุดการสอนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร ใช้เวลาในการทดลอง 9 คาบเรียน คาบเรียนละ 50 นาที สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าร้อยละ ชุดการสอนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ประกอบด้วย ชุดการสอน 3 ชุด เนื้อหาที่ใช้ในชุดการสอนเป็นคำศัพท์ และรูปประโยคที่ใกล้ตัวนักเรียน และนักเรียนสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ กิจกรรมที่ใช้ในชุดการสอน ประกอบด้วย กิจกรรมฝึกทักษะหลายรูปแบบ และได้จัดการเรียนการสอนแบบทักษะสัมพันธ์โดยใช้แนวการเรียนการสอนเพื่อการสื่อสาร เพื่อพิจารณาให้นักเรียนมีความสามารถในการใช้ภาษา ผลการหาประสิทธิภาพของชุดการสอนปรากฏว่า ชุดการสอนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่สร้างขึ้น มีประสิทธิภาพ 88.40/95.65 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์มาตรฐานที่ตั้งไว้ ผู้วิจัยได้ทดสอบกลุ่มตัวอย่างก่อนการเรียนและหลังการเรียนด้วยแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร แล้วนำคะแนนที่ได้มาวิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS เพื่อหาค่า

ความแตกต่างระหว่างคะแนน โดยใช้ Match – Paired t- Test ผลการวิจัยพบว่า คะแนนของนักเรียนที่ได้จากการทดสอบหลังเรียนด้วยแบบทดสอบภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารสูงกว่าคะแนนก่อนเรียนโดยใช้ชุดการสอนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

กนิษฐา วีรผาคิวณณ์ (2547, บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง “การสร้างชุดการสอน เรื่อง สารและสมบัติของสาร สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์” การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อสร้างชุดการสอน เรื่อง สารและสมบัติของสาร สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ให้มีประสิทธิภาพ 80/80 โดยมีขั้นตอนการสร้างชุดการสอน ดังนี้ 1) ศึกษาข้อมูลพื้นฐานสำหรับสร้างชุดการสอน 2) การสร้างชุดการสอน 3) การสร้างเครื่องมือและเอกสารประกอบ 4) การทดลองเพื่อหาประสิทธิภาพชุดการสอน 5) การปรับปรุงแก้ไข กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1/6 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2546 ของโรงเรียนชลราษฎรอำรุง จังหวัดชลบุรี จำนวน 1 ห้องเรียน ซึ่งได้จากการสุ่มแบบเจาะจง จำนวน 50 คน โดยใช้เวลาทำการทดลอง 14 คาบ คาบละ 60 นาที ผลการวิเคราะห์ข้อมูลในการหาประสิทธิภาพของชุดการสอนใช้เกณฑ์มาตรฐาน 80/80 การวิเคราะห์ข้อมูลใช้ถ้อยสรุป ผลการศึกษาค้นคว้า พบว่า ชุดการสอนที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น มีประสิทธิภาพเฉลี่ย 89.20/84.00 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์มาตรฐาน 80/80 แสดงว่าชุดการสอนนี้เหมาะสมที่จะนำไปใช้ในการเรียนการสอนได้

ปรีชญา แยมน์มโนว (2548, บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง “การพัฒนาหลักสูตร ภาษาอังกฤษเพื่อการท่องเที่ยว ในอำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3” การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อพัฒนาหลักสูตรภาษาอังกฤษเพื่อการท่องเที่ยว ในอำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาอังกฤษ ทักษะการฟังภาษาอังกฤษ ทักษะการพูดภาษาอังกฤษ และเจตคติต่อวิชาภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่ได้รับการสอนโดยใช้หลักสูตร ภาษาอังกฤษเพื่อการท่องเที่ยว ในอำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ โดยในกระบวนการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ ได้ใช้แนวการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร โดยจัดขั้นตอนการสอนไว้ 5 ขั้น ดังนี้ คือ 1) ขั้นสร้างความสนใจ 2) ขั้นนำเสนอ 3) ขั้นฝึก 4) ขั้นนำไปใช้ 5) ขั้นสรุป ผลการวิจัยพบว่า 1) หลักสูตรที่สร้างขึ้นมีคุณภาพระดับปานกลางหรือใช้ได้ มีความสอดคล้องกับสภาพท้องถิ่น เหมาะสมกับผู้เรียน ผู้เรียนสามารถนำความรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวัน และองค์ประกอบของหลักสูตรมีความสอดคล้องกัน 2) การทดลองใช้หลักสูตรภาษาอังกฤษเพื่อการท่องเที่ยว ในอำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 กับกลุ่มตัวอย่างคือนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนเทศบาลบ้านหัวหิน จำนวน 30 คน

ซึ่งได้มาจากการสุ่มแบบเจาะจง ผลปรากฏว่า กลุ่มตัวอย่างมีคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ภาษาอังกฤษ ทักษะการพูดภาษาอังกฤษ และเจตคติต่อวิชาภาษาอังกฤษหลังการทดลองสูงกว่า คะแนนก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

งานวิจัยต่างประเทศ

(Yvonne, 1980, pp. 1985 – 1986 - A อ้างถึงใน พิมพ์ ทองพิจาณ, 2548, หน้า 59) ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับผลของการใช้กิจกรรมเพื่อการสื่อสารที่มีต่อพัฒนาการของทักษะ ฟัง - พูด ของ นักเรียนที่เรียนภาษาเยอรมันในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายในรัฐแมริแลนด์ จำนวน 60 คน โดยกลุ่มควบคุมเป็นนักเรียนในระดับ 4 ปี จำนวน 31 คน ผู้วิจัยได้แบ่งตัวอย่างประชากรออกเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม โดยไม่ได้รับการฝึกด้วย กิจกรรมการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร และกลุ่มทดลองเป็นนักเรียนระดับ 2 และระดับ 4 ปี 1979 จำนวน 30 คน ที่เรียน การฟัง - พูด โดยใช้กิจกรรมเพื่อการสื่อสาร ทั้ง 2 กลุ่ม ครูใช้ตำราเรียน และหลักสูตรเหมือนกัน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบทดสอบ Modern Language Association Foreign Language Tests โดยทดสอบการฟังและการพูดภาษาเยอรมันของนักเรียนทั้ง 2 กลุ่ม ผลการวิจัยพบว่า คะแนน การพูดของนักเรียนระดับ 2 แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ .05 โดยกลุ่มทดลองมีคะแนนสูงกว่า กลุ่มควบคุม และคะแนนการพูดของนักเรียนระดับ 4 มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ ระดับ .01 สำหรับด้านการฟัง พบว่า คะแนนทักษะการฟังของนักเรียนระดับ 2 ไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 โดยกลุ่มทดลองมีคะแนนสูงกว่ากลุ่มควบคุม การศึกษาครั้งนี้ สรุปได้ว่าการฝึกโดยการใช้ กิจกรรมเพื่อการสื่อสารจะช่วยให้ผู้เรียนมีพัฒนาการด้านทักษะ ฟัง - พูด มากขึ้น